

VII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1913. 24. szám.

Budapest, június 15.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadó
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona

Félévre - - - - 6 korona

Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre ... — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Az új választási törvény és a csendőrök.

Irta: K. Nagy Sándor ítélőtáblai, bíró.

I.

A csendőrség a polgári életből táplálkozik s a csendőrök legnagyobb része bizonyos évek múlva a polgári életbe megy vissza: így nem kételkedem rajta, hogy közelről érdekli az új választási törvény a csendőröket is, részint a csendőri, részint a csendőri minőség megszünte utáni időben várható jogok és kötelességek tekintetében.

Épen azért röviden ismertetni óhajtom a törvényeknek a csendőrökre vonatkozó s az ezzel a minőséggel is szoros összefüggésben álló adatait.

Legelső s talán legfontosabb része annak a választói jogosultságra vonatkozó része.

A választási törvény a választói életkorra megkülönbözteti a magasabb értelmiséghez tartozókat, a kik a huszonegyedik (24) életév betöltésével már egyéb kívánhatóságok mellett választhatókká lesznek, míg mások csak a harminczedik (30) év betöltésével kaphatják meg ezt a jogot.

Méltán kérdezhetik, hogy kik tartoznak tehát ahhoz a magasabb értelmiséghez, a kik már 24 éves koruk betöltésével elérik azt, a mit mások csak 30 éves korukban kaphatnak meg?

Bizony jól tette a törvény, hogy erre a kérdésre — legalább nagyjában — megadta a feleletet, midőn kimondta, hogy azok számíthatók oda, a kik a középiskolának (főgimnáziumnak, főreálisiskolának), vagy ezzel tanértékre egyenrangú más polgári vagy katonai tanintézetnek legmagasabb osztályát (évfolyamát) sikeresen elvégezték, vagy a kiknek olyan állása vagy foglalkozásuk van, vagy volt, a melyhez a törvény értelmében legalább ugyane tanintézetek valamelyikének elvégzése szükséges.

Ezektől aztán a választói jogosultsághoz — a kora s esetleg a lakhely figyelembe vétele mellett — egyéb különös kellék nem kívántatik, feltéve, hogy nem forognak fenn olyan esetek, melyek őket a választástól eltiltanák.

A lakhelyet említettem, mert a választói jogosultsághoz általában az állandó lakhely feltételül van kikötve, habár e szabály alól kivételnek is van helye.

Állandó lakhelye — e törvény szerint — annak van, a ki e törvény hatályosságának területén legalább egy év óta ugyanegy községben lakik, vagy lakással bír. (Mert megtörténhetik, hogy pl. egy földbirtokos kora tavasztól késő őszig Nagy-Kenekiben lakik, a többi idejét pedig a fővárosban, vagy a külföldön tölti: így neki Nagy-Keneki tekinthető az állandó lakásának, a hol t. i. a birtoka van.)

Azonban bizonyos foglalkozás vagy alkalmazás a lakhely változtatását teszi szükségessé s azért nagy méltánytalanság lenne az ilyen körülmények közt levő egyéneket a lakhely változtatása miatt megfosztani a választási jogtól. Azért a törvény kimondja, hogy bármily rövid ideig tartó lakás elegendő annak a választói jogosultsághoz, a ki:

1. az állam vagy valamely törvényhatóság, község, közigazgatás, közalapítvány (közalap), állami vagy községi üzem, nyilvános számadásra kötelezett vállalat vagy egyesület tisztviselője, vagy

2. bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez hivatalos alkalmazásban levő levő lelkésze, vagy

3. nyilvános jellegű tanintézetnek tanára vagy tanítója, vagy

4. egyetemet vagy más főiskolát végzett, ha állandó foglalkozása vagy állása van, vagy

5. az Országos Színészegyesület tagja.

Ezek vonatkoznak az életkorra és az állandó lakhelyre a magasabb értelmiségűekre nézve, a kiktől tehát ezeken kívül semmi más nem kívántatik meg ahhoz, hogy az országgyűlési képviselőválasztási jog megillesse.

Minden másoktól azonban a 30 éves kor betöltésén kívül még egyéb különös kellékeket is megkíván a törvény.

E különös kellékek megint váltakoznak az iskolázottság és foglalkozás fokához képest. Az iskolázottság tekintetében ismét különbség van az elemi iskola magasabb fokának elvégzése, valamint az egyszerű irni-olvasni tudás, vagy az irni-olvasni nem tudás közt.

A ki az elemi népiskola hatodik osztályát, vagy az ozzal a választói jogosultság szempontjából egyenlő értékű (majd rendeletileg meghatározott) más iskolai osztályt, vagy más tanfolyamot sikeresen elvégezte, annak abban az esetben van választói joga, ha még a következő különös kellékek valamelyikének megfelel:

BUTOR

készpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
BUDAPEST, VI., TEREZ-KÖRÜT 8. SZ.
Répes árjegyzék ingyen. : : Telefon 88—59.

BUTOR

1. legalább kettő (2) korona egyenes államadóval meg van róva, vagy

2. iparendély vagy iparigazolvány alapján önálló ipart üz, vagy kereskedést folytat, vagy

3. olyan alkalmazott, a ki:

a) ipari üzlet vagy vállalat körében — ide értve a bányászatot, kereskedelmet és iparszerűen folytatott közlekedést is — bármennyi idő óta, de nem csupán alkalmilag felfogadott napszámoként van alkalmazva, vagy

b) az östermelés (földmívelés) körében vezető munkás vagy felügyelői teendők végzésére bármennyi idő óta van alkalmazva, vagy

c) habár az a) és b) pont alá nem esik ugyan, de köz- vagy magánszolgálatban ugyanannál a munkaadónál bármely foglalkozás körében legalább három év óta van állandóan alkalmazva; vagy

4. valamely választónak mezőgazdaságában, ipari üzletében vagy vállalatában mint segítő családtag működik; vagy

5. a katonai vagy csendőrségi szolgálatban altiszti fokozatot ért el.

Itt egy kissé meg kell állapodnunk, mert két olyan kifejezés fordul elő a törvényben, mely sokféle magyarizációra adhatott volna alkalmat, mivel eddig majdnem ismeretlen, a törvényben szokatlan volt, ha a törvény maga nem gondoskodott volna ennek a fogalomnak meghatározásáról. Ez az östermelési vezető munkás vagy felügyelő és a segítő családtag.

De gondoskodott a törvény magyarizatról.

Östermelési vezetőmunkás vagy felügyelő alatt azt az alkalmazottat kell érteni, a ki nem kizárólag testi munkára, hanem vezető vagy ellenőrző tennivalók rendszeres teljesítésére olyan gazdasági üzemben van alkalmazva, a melynek kiterjedése vagy természete vezetőmunkás vagy felügyelő (munkavezető, béresgazda, magtáros, fővinczeller, főkertész stb.) állandó tevékenységét teszi indokolttá. (Azt, hogy valamely gazdasági üzemben hány ilyen vezetőmunkás vagy felügyelő alkalmazására lehet szükség, a gazdasági üzem kiterjedésének, természetének és a helyi viszonyoknak mérlegelésével kell megállapítani.)

Segítő családtag elnevezés alatt pedig olyan személyt kell érteni, a ki valamely választónak vagy feleségének gyermeke, rokona, örökbe fogadott gyermeke, vagy ezek valamelyikének férje, a választóval közös háztartásban él és ennek olyan mezei gazdaságában, ipari üzletében vagy vállalatában segédkezik, a mely állandó segítés rendszeres alkalmazását teszi szükségessé.

II.

Ott hagytuk el, hogy a magasabb elemi iskolai képzettséggel bírók milyen más körülmények közt lehetnek választók? És ezt el is mondtuk. Most lássuk, hogy az

egyszerű irni-olvasni tudás mellett milyen különös kellek kívántatnak még meg a választási jogosultsághoz?

A ki irni és olvasni tud, a nélkül, hogy magasabb elemi iskolai képzettsége lenne, annak csak akkor van választói joga, ha a következő különös kellek valamelyikének megfelel:

1. akár egy adónemből külön, akár több adónemből együttvéve legalább 20 (husz) korona egyenes állami adóval van megróva vagy;

2. iparendély vagy iparigazolvány alapján önálló ipart üz, vagy kereskedést folytat, ha legalább egy segédmunkást állandóan alkalmaz, vagy akár egy adónemből külön legalább 10 (tiz) korona, akár több adónemből együttvéve legalább 20 (husz) korona egyenes állami adóval van megróva; vagy

3. olyan alkalmazott, a ki:

a) ipari üzlet vagy vállalat körében — ideértve a bányászatot, kereskedelmet és iparszerűen folytatott közlekedést is — nem csupán alkalmilag felfogadott napszámoként van alkalmazva, ha vagy iparostanonez volt s a tanviszony befejeztével az iparhatóságtól bizonyítványt kapott, vagy az utolsó öt évi időtartamon belül akár egyfolytában, akár megszakításokkal legalább három éven át ugyanegy ipari munkanemben (szakmában) dolgozott; vagy

b) östermelési vezetőmunkás vagy felügyelő; vagy

c) ha az előbbi a) és b) pontok alá nem esik ugyan, de köz- vagy magánszolgálatban ugyanannál a munkaadónál bármely foglalkozás körében legalább öt év óta van állandóan alkalmazva; vagy

d) segítő családtag; vagy

e) katonai vagy csendőrségi kiszolgált altiszt.

Ezek tehát a különös kellek, a melyek közül egyik vagy másik megadja a választási jogot azok részére is, a kik csupán csak irni-olvasni tudnak. Azonban az irni-olvasni tudás olyan alapfeltétel itt, a mely nélkül hiába volna meg akár melyik más — itt felsorolt — különös kellek, még sem lehetne a szavazó urnához járulni.

A ki irni-olvasni nem tud, az sincs végleg elzárva a választási jogtól, ha olyan vagyoni körülmények közt van, hogy akár egy adónemből külön, akár több adónemből együttvéve legalább negyven (40) korona egyenes állami adóval lehet megróva.

Itt vissza kell térni arra, hogy melyek azok az iskolák, melyek a középiskolákkal tanértékre egyenrangúnak tekintendők, a melyeknek elvégzése után tehát semmi más kellek nem kívántatik a választási jog megnyeréséhez?

Ezek: a gazdasági, orvosi, bányászati, művészeti, ipari, kereskedelmi, közlekedési szakiskolák, tanítóképzőintézetek, katonai vagy honvéd főreáliskolák, vagy hadapródiskolák, a hadi tengerészeti akadémia.

Az elemi népiskola hatodik osztályának elvégzésével

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógyszertárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesztén. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

A városligeti új Széchenyi-fürdő.

egyenértékű: a középiskola vagy a polgári iskola második osztályának, vagy az iparos vagy kereskedő tanonciskola harmadik osztályának, vagy az elemi népiskola negyedik osztályán felül az iparos és kereskedő tanonciskola második osztályának, vagy államilag szervezett megfelelő ipari szaktanfolyamnak elvégzése.

Állami egyenes adó alatt azt a föld-, báz-, kereset-, tőkeamat- és járadék- vagy bányaadót kell érteni, a melylyel a választó a névjegyzék elkészítésének vagy kiigazításának évét közvetlenül megelőző naptári évben akár ugyanegy, akár több községben volt megrova.

A választó adójához hozzá kell számítani a vele közös háztartásban élő feleség és kiskoru gyermekek föld- és házadóját is.

Eddig arról volt szó, hogy kinek van választási joga.

Azonban vannak olyan állásu, vagy személyes viszonyban álló egyének, a kik babár másként teljes joggal mehetnének a szavazó urnához, mégis el vannak tiltva attól a törvény által.

A közszolgálatban állók közül, éppen a választási jogosultsággal összeférhetlen közszolgálati miatt ki van véve a választásra jogosultak közül:

1. A fegyveres erőnek és a csendőrségnek állandó vagy ideiglenes tényleges szolgálatban álló tisztje, katonai lelkésze, rangosztályba nem sorozott havidijasa és a legénység tagjai, ide értve az ideiglenesen szabadságot is, nem értve azonban ide a fegyveres erő ama tagját, a ki törvényszabta kötelezettsége szerint fegyvergyakorlatot teljesít s e végből áll a meghatározott időn belül tényleges szolgálatban.

2. Az állami, törvényhatósági, vagy községi rendőrség legénységének tagja, nem értve ide a fegyverviselésre jogosított más polgári alkalmazottakat (pénzügyőr, mezőőr, hegyőr, stb.).

Személyes viszonyainál fogva ki van zárva a választói jogosultságból:

1. A ki gondnokság alá van helyezve, vagy a kinek kiskorúsága meg van hosszabbítva.

2. A ki elmebeteg, akkor is, ha még nincs gondnokság alá helyezve.

3. A ki csőd alatt áll.

4. A ki közjótékonyágban vagy közsegélyben részesül, illetőleg abban részesült és attól a naptól, melyen a részesülés megszűnt, egy év még el nem telt — ide értve azt is, a ki népházban, szükséglakásban, vagy más menhelyszerű intézményben ingyen, vagy a lakás ellenértékéül nem tekinthető díjért lakik vagy lakott, — nem értve ide azonban azt, a ki betegsegélyző, baleseti, rokkantsági vagy más efféle pénztárból kap segélyt, vagy járadékot, a ki elemi csapás miatt kapott segélyt, végül a ki vagy a kinek gyermeke ösztöndíjban részesül, tanpénz vagy vizsgadíj alól mentetett fel.

5. A ki, vagy a kinek vele közös háztartásában élő felesége bordélyüzletet tart.

6. A ki nyilvános helyen botrányt okozó részegség miatt két éven belül öt koronát meghaladó pénzbüntetésre legalább két ízben jogerősen el volt ítélve és az utolsó büntetés kiállításától vagy elévülésétől számított egy év még el nem telt.

7. A kinek választói joga az országgyűlési képviselőválasztások érvényessége felett ítélő bíróság határozatával fel van függesztve.

8. A ki büntett vagy vétség miatt szabadságvesztésbüntetésre van elítélve, az ítélet jogerőre emelkedésétől a kiszabott büntetés kiállításáig, kivéve, ha a büntetés feltételesen fel van függesztve, vagy királyi kegyelem útján elengedtetett vagy elévült, a ki feltételes szabadságon van, a ki büntett vagy vétség miatt jogerős birói határozattal elrendelt vizsgálati fogságban van.

9. A ki nyereségvágyból elkövetett, vagy az állam ellen irányuló, vagy a büntettekről és vétségekről szóló 1878: V. t.-cz. 172. §-ának második bekezdésébe, vagy az 1908: XXXVI. t.-cz. 43—44. §-aiba vagy a kivándorlásról szóló 1909: II. t.-cz.-be ütköző büntett vagy vétség miatt jogerősen szabadságvesztésre volt elítélve, a kiszabott büntetés kiállításától vagy elévülésétől számított öt év alatt, ha pedig ugyanazon bűncselekmények valamelyike miatt egy ízben már el volt ítélve, az ujabban kiszabott büntetés kiállításától vagy elévülésétől számított tíz év alatt.

10. A ki politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére van jogerősen elítélve, az ítélethen megállapított idő alatt.

III.

Fentebb elmondtam már a választási jogosultság s a választástól való elzárásra vonatkozó rendelkezéseket.

Most még meg kell említenem némely általános s a csendőrségre, mint a rend fenntartóira különösebben is figyelemre méltó dolgokat.

Választói jogát csak az gyakorolhatja, a ki a választók névjegyzékébe fel van véve.

A fegyveres erőnek az a tagja, a ki törvényszabta kötelezettsége szerint fegyver- (szolgálati) gyakorlatot teljesít, azon az időn belül, a mig e végből tényleges szolgálatban áll, választói jogát nem gyakorolhatja.

A választói jogot csak személyesen lehet gyakorolni.

Minden választónak egy szavazatra van joga.

Az országgyűlési képviselővé választthatásnál elég csak annyit jegyezni meg, hogy ehhez a harminczadik év betöltése s a magyar nyelvnek szóval és írásban való bírása az alapfeltétel, mely nélkül senki nem választható.

Az egyéb kizáró okok mellőzésével csak azt kívánom megjegyezni, hogy a fegyveres erőnek állandó, vagy

Hegedűt, harmonikát, tárogatót,

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER I.

és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállít.
cs. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd utca 5. — Gyára: Öntőház utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becsapása. — Árjegyzék minden hangszertől külön köldetik.

A népfürdő bejárója.

Az előesernokból.

A városligeti új Széchenyi fürdő.

ideiglenes tényleges szolgálatban álló hivatalnok a nem választható képviselővé.

Miként történik aztán a választás, hogyan osztatnak be a választókerületek és szavazókörök, mi a teendője a központi választmánynak, hogyan készül a választók névjegyzéke, hogyan történik a szavazás és a képviselő-jelölés: az mind a részletekhez tartozik, melyeknek ismertetésére itt nincs hely.

Azonban már az közelebbről érdekli a csendőrséget, hogy a választásnál a rendet a választási elnök tartja fenn, s gondoskodik arról, hogy az esetleg szükséges karhatalom rendelkezésre álljon és ezt a közigazgatási hatósággal egyetértőleg az egyes szavazókörökbe beosztja.

Idé tartozik az is, hogy a szavazatszedő küldöttség elnöke a választók szabadságának biztosítása végett, különösen bevonulásukra és a szavazókör székhelyén való elhelyezésükre nézve a közigazgatási hatóság meghallgatásával a szavazókör egész területére előzetesen intézkedik s intézkedéseit alkalmas módon köztudomásra juttatja.

A választók elhelyezésére vonatkozó intézkedéseket a küldöttségi elnök a pártok bizalmi férfiainak meghallgatásával s akképen köteles megtenni, hogy a rend fenntartása és a választóknak a szavazatszedő küldöttséggel való érintkezése biztosítható, hogy továbbá a választók számára kijelölt gyülekezési helyek a szavazóhelyiségtől lehetőleg egyenlő távolságra essenek, s hogy végül a választók élelmiszerekkel ellátásukról gondoskodhassanak.

A választás székhelyén a választási elnök tartja fenn a rendet és rendelkezik a közbiztonsági közegekkel és a fegyveres erővel a választási székhely egész területén. Másutt a rendet a szavazókör egész területén a szavazatszedő küldöttségi elnök köteles fenntartani. Őt illeti meg a rend fenntartására kirendelt közbiztonsági közegekkel és a fegyveres erővel való rendelkezés joga is.

A rend fenntartására kirendelt közbiztonsági közegekkel és a fegyveres erővel való rendelkezésben az erre illetékes elnököt, kizárólag esetről-esetre adott felhatalmazás alapján, csak a helyettes elnök, vagy az illetékes közigazgatási hatóság helyettesítheti.

A karhatalomnak a választási eljárás folyamán szükségessé vált kiegészítése, úgyszintén az illető választókerületben rendelkezésre álló karhatalom beosztásának megváltoztatása iránt a választókerület egész területére nézve a választási elnök intézkedik.

Ime! ezekből megtudják a karhatalomként kirendelt csendőrök, hogy mikor kinek kell engedelmessé válni.

Hogy aztán a csendőrök a szavazás színhelyén vagy akörül főképp mire vigyazzanak, esetleg mikor tegyenek jelentést a választási elnöknek, vagy mikor lépjenek közbe: az a következőkből kitérjük.

A törvény kimondja, hogy a választás alatt a szavazóhelyiséget magában foglaló egész épületben s ennek a szavazatszedő küldöttségi elnök által területileg meghatározott környékén beszéd tartása, a választók rábeszélése s általában minden olyan cselekmény tilos, amely a választás eredményét befolyásolhatja.

A választóknak a választáshoz, illetőleg a szavazáshoz fegyvert, hotot, vagy tetteges bántalmazásra alkalmas más eszközt magukkal vinniök nem szabad.

Ha tehát a csendőrök ezeket a tilalmas dolgokat hálalának, vagy látnák, kötelességük lenne ezt megakadályozni, vagy a választási elnöknek erről jelentést tenni.

Mert hiszen a törvény felhatalmazza az ilyen közbelépésre s bünteti az engedetlenkedő egyéneket, mondván:

A ki a választás vagy szavazás színhelyén az odavitt fegyvert, hotot, vagy tetteges bántalmazásra alkalmas más eszközt az illetékes közeg felhívására rögtön át nem adja, vagy ott a közrend megzavarása céljából, veszélyes eszközt ragad, amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik (pl. hatóság elleni erőszakot nem képez): egy hónapig terjedhető elzárással és 300 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

De a választási alkalmon kívül is lesz alkalmuk a csendőröknek fellépni, hogy ellenőrizzék azoknak a rendelkezéseknek megtartását, melyek a választási izgalmak felidézésének megállítását célozzák.

A törvény ide vonatkozólag a következőket rendeli. "Tilos olyan zászlót vagy jelvényt kitűzni vagy nyilvánosan használni, amelynek kitűzése vagy használata abból az okból, mert a magyar állammal, vagy ennek törvényes intézményeivel szemben ellenséges irányzatot jelez, belügyminiszteri rendelettel tiltva van;

tilos a párt vagy jelölt zászlóját, jelvényét templomra (imaház), állami vagy törvényhatósági, városi, községi középületre, nyilvános iskola épületére, vagy ezek tartozékaira kitűzni.

Kütagást követ el és egy hónapig terjedhető elzárással és háromszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

1. A ki a párt vagy jelölt zászlóját vagy jelvényét a fent megjelölt helyekre kitűzi vagy ilyen helyekre való kitűzésüket elrendeli, vagy megengedi.

2. A ki megengedett zászlónak vagy jelvénynek jogosult kitűzését vagy nyilvános használatát megakadályozza.

3. A ki az olyan helyre kitűzött zászlót vagy jelvényt, a hová annak kitűzése meg van engedve, jogosulatlanul eltávolítja, megrongálja, vagy bemocskolja.

4. A ki olyan zászlót vagy jelvényt tűz ki, vagy használ nyilvánosan, amelynek használata tilos.

A tilalom ellenére kitűzött, vagy használt zászlót vagy jelvényt a rendőrhatalóság, illetőleg a községi elöljáróság eltávolítani köteles.

Valódi tajtékpipák, szipkák

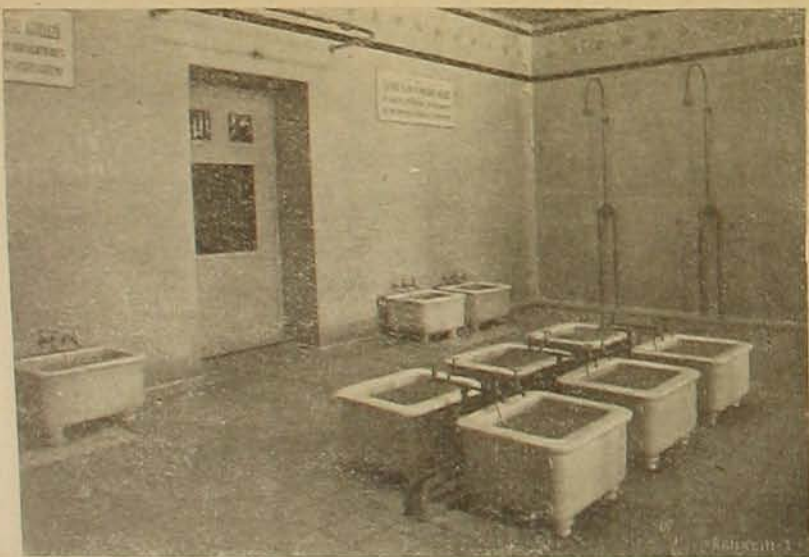
valamint az összes dohányzó-eszközök legjobb minőségben és legolcsóbban kaphatók

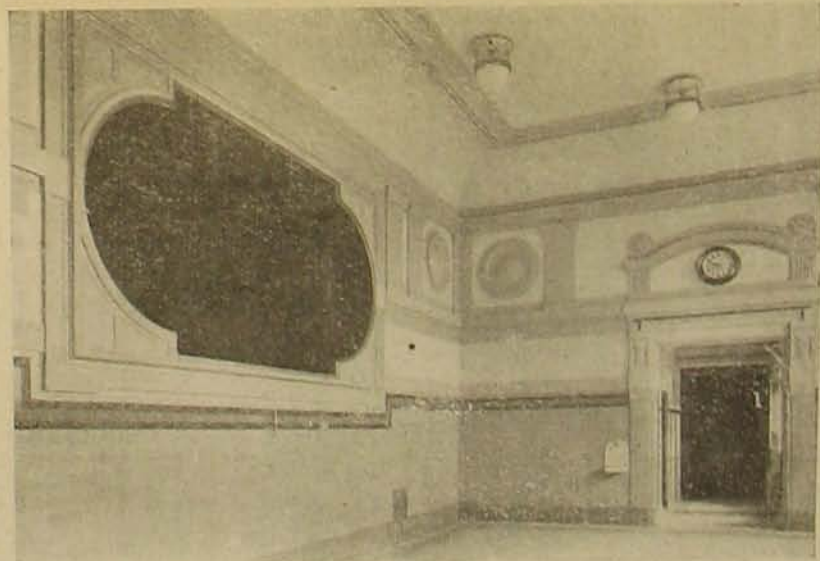
SCHWARTZ FÜLÖP UTÓDÁNÁL,

Szegeden, Kőrász-utca 6. — Alapítva 1866-ban.

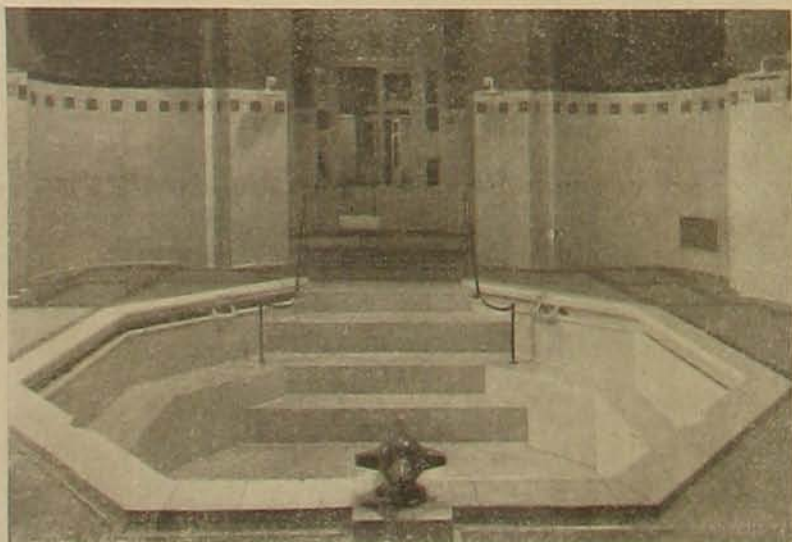
Csendőrség részére előnyös részletkötési kedvezmény! Kivételre képes árjegyzékekkel valamint őrsőknök választókkal szolgól.

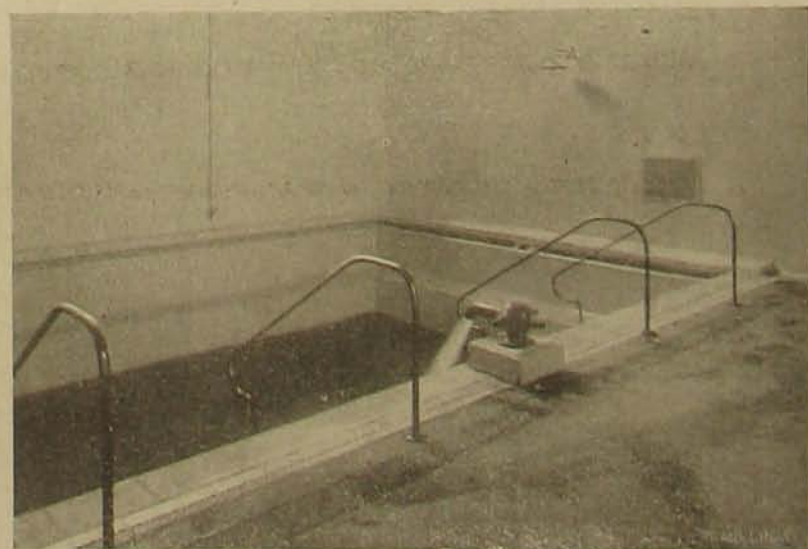
A kötelező előfürdő.

A női fürdő pihenőhelye.

Hideg medeneze a férfi uszodában.

Medeneze a népfürdőben.

A városligeti új Széchenyi-fürdő.

A tiltott zászlókat vagy jelvényeket el kell kobozni.

A zászlókra és jelvényekre vonatkozó rendelkezések irányadók a választási hirdetményekre és felhívásokra is.» (149. §.)

Hogy pedig a csendőrök tisztában legyenek a felől, miként ilyen esetekben hová tegyenek feljelentést, fel- említem, hogy minden ilyen ügy elbírálása a közigaz- gatási hatósághoz tartozik, tehát a feljelentést városban a rendőrkapitányhoz, vidéken a főszolgabíróhoz kell megtenni. És pedig 30 nap alatt okvetlenül, mert kü- lönben a kihágás elévül.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A haj és jelentősége.

A haját mindenkor a szépség fontos alkotórészének tartották. A szép dús baj az arcot szebbé s a kedve- sebbé csinosat legalább is kellemesebbé teszi. Főképen a nők nagy művészek abban, hogy miképen lehet gon- dosan ápolni és ügyesen idomított hajzattal a megjelenést kevésbé, bájosabbá tenni és alkalmas hajviselettel a fej- alkotás esetleges hibáit leplezni. A nők egyik főgondja hajuk ápolása, örömeit beszélnék a «frizurák»-ról és irigylük mások szép hajnövéését. Ennek az okát pedig már Homerosz is sejteti, mert a hajról úgy beszél, mint a szerelem istennőjének ajándékáról.

Már az ókor népei nagy jelentőséget tulajdonítottak a hajnak, sokszor vallási szertartásokban is szerepet adtak neki. A régi egyiptomiak papjainak parókát kellett viselni. Vallásuk parancsolta azt is, hogy a vörösabajú gyermekeket meg kell ölni. A görögök és rómaiak is gyűlölték a vörös haját, míg a zsidók szerették és fes- tették is a hajukat vörösre.

A görögök gondosan ápolták, növesztették a hajukat, csak gyász vagy csatavesztés idején hanyagolták el és vágták le. Achilles bánatában kitépett haját Patroklos sirjára hintette. A nyírott haj a rabszolgaság jele volt, akár a keltáknál és a germánoknál. A mint a perzsák a görögöket leigázták, egyuttal bajuk lenyírására is kö- telezték őket. Az is szokásban volt, hogy az ifjak felava- tásuk alkalmával hajukat választott védőszentjüknek áldozták fel.

A rómaiak hosszúra növesztették a hajukat, míg Kr. e. körülbelül 450-ben P. Ticinus Maena Szieziliából behozta az első borbélyokat. Ez időtől kezdve csak gyász ide- jén növesztették meg a hajukat. A fiatal legények első nyiratkozása nagy ünnepély volt s ilyenkor hajukat drága szelenczékbe rejtve védő istenüknek ajánlották fel.

A római nők hajukat fejük köré csavarták, vagy a középről két oldalra fésülve hátul egy csomóba szori- tották, később göndöríteni és fonni is kezdték. Azon- kívül a divat szerint festették. A könnyűvérű hölgyek különösen az aranyszőke haját kedvelték.

A khinaiak ősidőktől fogva beretválták a fejüket, csak egy hosszú tincset, a híres czopót hagyták meg. Ha valaki szerencsejáték közben a baját is elvesztette, ellenfelének rabszolgája lett. Régebben a japánoknál is hasonló volt a divat.

A török férfiak beretválták a hajukat, hogy nőiesnek ne látszanak, csak a szakállukat növesztik; esküdni is

Allah szakállára szoktak. Az arabok mekkai zarándok- útjuk alkalmával fel szokták áldozni a hajukat is

A zsidók a dús hajzatot az erő és férfiaság jelének tartották. Sámson ereje is hajában volt; a mint Delila megnyírta, ereje is elveszett. Dávid király pedig had- járatot indított az ammoniták ellen, mert a fejedelmük követelnek féldoldali szakállát lenyíratta. A zsidó törvény szerint a férjes nő haját eltakarni tartozik, mert a baj a szépség jele és csábító. Hasonlóképp vallási jellege van a pájeszviselésnek; ellenben a leviták felavatása bajnyírással járt. A házasságtörő nők büntetése több keleti népnél a haj levágása volt.

A katolikus egyház sem kedvezett a hosszú hajviselet- nek. Anicetus a papokat tiltotta el ettől, a 10–11. században pedig a népnek is megtiltották úgy Francia- országban, a hol a királyok kiváltsága maradt a hosszú hajviselet, mint Angolországban, a hol 1134-ben Serlo püspök I. Henrik udvarának tartott nagy predikációt a hosszú haj ellen, melynek végeztével a jelenlevők haját lenyírta. Mai napig is egyes egyházi rendek fölvétele hajkoronával (tonzúra) jár.

Nagy Péter orosz császár a hajviseletet nem büntötte, azonban a népre kötelezővé tette a szakáll lenyírását, de ez nagy lázadást okozott.

A gyér hajzat pótlására már a régi rómaiak is visel- tek parókát, de igazi divatszertű jelentőségét a paróka XIII. Lajos udvarában érte el; hazánkban főképp Mária Terézia idejében divatozott.

A haj növéseinek és nyírásának ősidőktől fogva nagy jelentőséget tulajdonítottak. Régi babona, hogy a gyer- mekek bajának csak a hegyét szabad lenyírni, azt is csak újhöld idején, hogy jobban nőjjen. Ezt ma már czáfolni is fölösleges, akár azt, a mit a múlt század elején ala- pos tanulmányok után egy Albers nevű orvos derített ki, hogy tudniillik «a bátyás torokgyík nem megve- tendő alkalmi okának tekintti a zivatáros időben történt hajnyírást.»

A nők baja valamivel dúsabban fejlett, mint a férfiaké. Erre vonatkozólag Rósa Ferencznek a hajápolásról szóló 1839-ben megjelent munkájában a következő ugyancsak valószínűtlen és egyáltalán nem udvarias ma- gyarázatot találjuk: «Valamint a legizmosabb emberek közt a leggyengébb lélekre akadunk, úgy többnyire leg- butább elmét dús, erős haj fedez, miként ezt föltéte-lesen a némbérsé, gyermeknél, törpéknél, s mind oly embernél találjuk, ki tengéletet él, kínél a magasabb lélekerő vagy eredetileg nincs meg, vagy kifejtetlen állapotban szunnyadoz.»

A haj minőségét és alakját az emberfajták osztályo- zására is felhasználják. Először Huxley kitalálta az első hajzat milyensége alapján az ausztrálakat a négerelttől. Müller Frigyes bécsi nyelvész pedig az összes emberfaj- tákat hajzatuk szerint osztályozta gypjás (csomós és bundás) és sima (merev és hullámos) hajjukra. Az euró- paiakat a hullámos hajjuk közé sorozta.

Hajnak csakis a fej bőrén levő szörképződményeket tartjuk. A haj részei a szabad hajszál, a bőrben álló, kettős tüszőrétéggel körülvett gyökér, melynek hüllő- mája a vérorékkal és ideggel ellátott hajszemölcsöt veszi körül. A haj bezsírozására egy vagy két faggyúmirigy való. A hajszálnak kerag- és belállománya van, a festék- szemecskéket, melyek a haj színét okozzák, az utóbbi- ban találjuk. Főanyaga a keratin, ez ideig még nem is- mert szilícium vegyületekkel, további alkotó elemei a

Bocsánatot kérek

mert nem volt alkalmam eddig figyelmeztetni, hogy gyomorgúrs, székrekedés, étvágytalanság, kolika, sárgaság, gyomorégés, májfájás esetében azonnal használja a

GYARMATI-FÉLE UNIVERSAL BALZSAMOT,

melyből 12 üveget 5 K-ért bérmentve (csomagolást nem számítva) szállít Gyarmati Emil gyógyszerész, Baja 121. sz. Nem bánja meg, ha esen pompás háziért hozatja. Próbára 1 üveg is kapható, ha 1 K-ét előre beletül

szén, a hidrogén, a nitrogén, az oxigén és a kén. A foszfékzemecskék okozta színe a koromfeketétől a világosszökeig és vörösig mindenféle árnyalatú lehet. Idővel kissé sötétedik is, nagy ritkán meg is változhatik a színe.

A haj pontosabb vegyi összetételére vonatkozó vizsgálatokat Aron H. ismertetette.

A vegytani elemzés eredményében legérdekesebb az, hogy a fehér, ősz hajban van a legtöbb kalciumsó, a minthogy az aggkori elváltozások alkalmával általában sok szervben lehet elmeszesedést találni.

A vastartalomnak a haj színére nincs határozott hatása.

Mohr szerint a sötét haj kéntartalma nagyobb.

Meyer R. a haj fajsúlyát is megállapította, szerinte az 0.9086.

A haj nagy mértékben rugalmas, egy szál körülbelül 50 gramm súlyt elbir és eredeti hosszának majdnem felével meghosszabbítható, a nélkül, hogy elszakadna. A haj vízszívó tulajdonságát időjósító készülékeknél használják fel.

A fej bőrén a hajszálak kettesével-hármasával elrendeződve, különböző növényi állapotban helyezkednek el. Brunn V. szerint a fejletlen 1 csm²-re átlag 300—320, a széleken 200—240 hajszál esik. A szökek haja a leg-sűrűbb, körülbelül 140000-re tehető a szálak száma, a barnáké 109000, feketéké 90000, a vöröseké csak mintegy 88000, tehát a legritkább, de a legvastagabb. A haj hossza szintén változó. Nőknél, ha le nem nyírják, átlag 60—80 csm, kivételesen egy méternyi, vagy annál több is. Heller szerint eddigelő a leghosszabb haja egy spanyol varieténekesnő volt, még pedig 3·5 m. Ez a nő állítólag már 30 csm hosszú hajjal született.

A haj naponta átlag 0·4 mm-t nő; Schein Mór vizsgálatai szerint az ősz haj a szinessel ellentétben gyorsabb növéssű, illetve az ilyen hajszálak hamarabb merítik ki a rendelkezésükre álló festékanyagot. A fiatal hajszál valamivel gyorsabban nő, később lassabban, majd teljes hosszának elérésekor növényében egy ideig megállapodik, végül kihull. Élettartama két és hat év között ingadozik. Pohl-Pincus szerint rendszeres körülmények között nőknél a naponta kihullott haj mennyiségének legfeljebb egy negyed része lehet 16—18 csm-nél rövidebb; ha több az ilyen rövid és a mellett végén kihagyosodó, tehát semmi esetre sem nyírt hajszálak száma, az már kóros hajhullás jele. Naponta rendszeren legfeljebb 30—50 szál hull ki. Lassar Oszkár berlini tanár megépinséggel tagadja, hogy a gondosan ápoltság fejről az egészséges haj kihull, ha csak ügyetlen fésülés-sel ki nem szakítjuk; az állatok bundaváltása az embernél nincs meg. Manapság inkább a Pohl-Pincus nézetét, az állandó, lassú hajhullást fogadják el.

A hullás kezdete a hajszemölcs sorvadása; a hajhagyma telt bunkóvá lesz s a hajgyökér seprőszerűen felbomlik. A szomszédos új csíra-telepéből fejlődött hajszál azután a levált haját kitalja. A leválás alkalmával az ugyanazon csomóban levő 1—2 hajszemölcs erősebb fejlődésnek indul, a belőle nőtt hajszál elpusztulásakor pedig újra a régi hajszemölcs fejleszt hajszálakat, szóval a hajszálak növényes közben folytonos váltakozásban vannak.

A hajjal fedett fejrész alakja a hajviseletet nem is tekintve, változó. Legdurvább alakja az, ha egyenes vonalban határolódik a homlokon, rendszeren enyhén ívelt, déli népeknél pedig, főképen az olaszoknál és a spanyoloknál kettős ívalakban hullámosan görbült.

A haj élettani jelentősége az, hogy a hőpárolgást szabályozza, a külső hatások ellen véd s valamikor

résben a tapintásnál is lehetett szerepe. Manapság azonban legnagyobb fontosságát a hajviselettel elérhető esztétikai hatásban találjuk: a szép haj sok embert vonz. Már a Loreley mondájában is benne van az aranyhaj, melyet a rajnai szirén aranyfésűvel fésült s énekével a hajók férfinépét magához csábítva, hajának aranyháló-jába fogta és a habokba rántva őket, vesztüket okozta. A skandináv Kanteletar-monda szerint pedig Szukka¹ mielő hosszú aranyhajával csalogatta magához a szírtetekre a pásztorifjakat. És a monda, némileg megváltozottalakban ugyan, de gyakorta föllevenedik napjainkban is.

KÉPEINKHEZ.

A városligeti új Széchenyi-fürdő.

Geológiai megállapítások szerint a székesfővárost környező budai hegyek általában vulkanikus eredetűek, sőt maga az öreg Gellérthegy épen egy kialudt vagy csak eldugult tűzbányó, a melyről nem lehet tudni bizonyosan, hogy nem jön-e újból működésbe valamikor.

A mélyenfekvő talajrétegeknek ez a vulkanikus minősége valósággal a hévvízü fürdők metropolisává tette Budapestet. Az egész kontinensen talán egyetlen városnak sines annyi hévvízü forrása, illetve fürdője, mint épen fővárosunknak. Hévízü gyógyfürdői pedig már az ókorban is ismeretesek és keresettek voltak.

Legújabb e hévvízü források közül a városligeti Ártézifürdő forrása, amelyet furás folytán hoztak létre. Vize 970 méter mélységből tör elő, 73·93° C. hőmérsékű, erősen kénostartalma s úgy fürdőzésre mint ivókurúra egyike a leghatásosabbaknak.

Fürdő alakjában csúsz, köszvény, rheuma, idült bőrbajok stb. esetében eredményesen kipróbált hatása; ivókuránál való használatra pedig, mivel a karlsbadhoz teljesen hasonló vegyi összetételű, sőt annál valamivel még magasabb hőfoku gyógyvíz, igen jó eredménnyel használható gyomor- és bélbántalmaknál s az ezekkel kapcsolatos mindazon bajoknál, amelyek ellen karlsbadi vizet szoktak használni.

Minthogy pedig épen a főváros egyik legkedveltebb és leglátogatottabb üdülőhelyén, a Városligetben van ez a hévforrás, az eddigi kisebbszerű fürdő helyett, amelyben az utóbbi időben a nagy látogatottság folytán már órákig, sőt félnapig is el kellett várni, míg fürdőt kaphatott a beteg, egy nagyszabású s a mai modern viszonyoknak minden tekintetben megfelelő világfürdőt építtetett a székesfőváros tanácsa s azt folyó hó 16-án adja át a rendeltetésének.

A képeinken bemutatott Széchenyi-fürdő ez. Ott áll az Andrassy-ut végén levő millenniumi emlék mögött, parkokkal, sétaterekkel körülvéve. Maga az épület is monumentális alkotás és számottevő a főváros középületei között; mint fürdő pedig, a férfiak és a nők részére külön-külön berendezett fényes fürdőtermeivel, igazán megérdemli, hogy a szennvedő és üdülmi vágyó emberiség felkeresse; és bizonyos is, hogy székesfővárosunk eme gyönyörű felvessű legújabb intézménye az idegenforgalmat is emelni fogja.

HIREK.

Adomány. A létesítendő esendőrségi interuátus alapja javára újabban a Garanpéteri Fakoereskedelmi Részvénytársaság 20 koromit adományozott. Mely összeggel az alap vagyona 30,165 K 23 fillérre emelkedett.

Gyilkosság. Özvegy Kajári Józsefné, szül. Hene Zsuzsanna főhímvésnök, május 29-én éjjel, a tolnai megyei Vzdborjád községhez tartozó Hángos-pusztán, ismeretlen tettesek által meggyilkoltatott. Tettesek kézrekerítése iránt a szükséges intézkedések a kölesdi őrs részéről megtétettek.

A fürdés áldozata. A tolnai megyei borsói őrsről a zimonyi kompnál szolgálatot teljesítő Mezei János esendő, június 5-én, délután öt órakor, fürdés közben a Dunába fullt.

Feldisítés. Az I. számú esendőkerület állományába tartozó Kósa Ignác járásőrmesternek a koronás ezüst érdemkereszttel való feldisítése, a szokásos ünnepség keretében, a kolozsvári esendőlakmányban, június hó 1-én történt meg. Csikszentimrei Csató Ferenc ezredes, kerületi parancsnok tartalmas beszédhen móltatta a kitüntetett altiszt érdemeit, majd mellére tűzte az érdemkeresztet, mire az ünnepség, a diszszakasz tisztelgő elvonulása és a kitüntetettnek juttatott szerenese kívánatok kifejezése után, véget ért.

Rablók üldözése. A lapunk mult számában említett brassó megyei rablók üldözése, minthogy azok a legnagyobb valószínűség szerint a határon átkelve, Romániába menekültek, ezideig eredményre nem vezetett. Az általuk meglőtt és a brassói cs. és kir. csapatkórházba szállított négy esendő, az életveszélyen túlesve, a gyógyulás útján van.

KÜLÖNFÉLÉK.

Rabok ujságja. Érdekes intézmény kezdte meg működését Ausztráliában. Mint Sidneyből jelentik, az új-délwalesi fogházak főigazgatójának vezetésével lap indult meg „Compendium” czímmel, a melyet a tartomány fogházaiban lévő valamennyi rabnak ingyenesen kiosztanak. Az új lap egy humánus társadalmi egyesülés javaslatának köszöni létrejöttét és az a célja, hogy a szabadságuktól megfosztott embereknek hasznos olvasmányt nyújtson és hogy tájékoztassa őket mindarról, a mi iránt érdeklődnek, vagy a miből okulást meríthetnek. Az első szám 14 negyedréti oldalra terjed, zöldszínű papirosra van nyomva és kivonatokkal szolgál napi és irolszakai sajtóból. Közlemények vannak benne a munkapiacz állásáról, a munkat keresők statisztikájáról Ausztrália egyes részeiben. Az első szám vezércikkét, mintegy előszó gyanánt az igazságügyminiszter írta. A legtöbb ujság — írja a miniszter — kevés példányszámmal kezdi meg működését és az a főtörekvése, hogy olvasóinak számát minél jobban szaporítsa. Ennél az ujságnál azonban kivételes a helyzet, mert bár a lapunk szintén kevés példánnyal lép a világra, az a hó óhajtsunk, hogy az olvasók száma ne gyarapodjék, sőt lehetőleg apadjon. Más lapok arra törekednek, hogy előfizetőik hosszú esztendőknön át hűségesen olvassák a megszokott hasábot. A „Compendium” kiadói az a meleg kívánság hatja át, hogy az olvasók, a kik megszünnek az ujságot rendszeresen lapozgatni, soha életükben ne jöjjenek ismét abba a helyzetbe, hogy szorakozásukat, tájékozásukat és hírszomjukat ebből az ujságból kelljen meríteniök.

A világ vasúti hálózata. Az utóbbi évtizedben, 1900 és 1910 között a világ vasúti hálózata nagyot fejlődött. A közhen épült új vasútvonalak hossza összesen 239,000 kilométer. Legtöbb vasutat Amerika építette: 124,200 kilométert. A világ vasúthálózata 1900-ban összesen 790,125 kilométert tett ki, ez a szám 1910-ben

már 1,030,014 kilométerre rúgott. Németország 60,300 kilométer, Anglia 37,600 kilométer, Franciaország 49,400 kilométer, Olaszország 17,000 kilométer, Oroszország 59,600 kilométer, az északamerikai Egyesült-Államok 388,200 kilométer hosszú vasúti hálózattal rendelkezik. Átlagos számítással egy kilométer Európában 306,250 frank, egyebütt pedig 217,500 frank; ez alapon kalkulálva a világ vasúthálózata 283 milliárdba került. A vonalak 70 és fél százaléka magántársaságok kezében van, míg 29 és fél százalék — 303,100 kilométer — az egyes államok tulajdona.

Gyújtogató amerikaiak. A tűz Amerikában évenként több mint egy milliárd korona kárt okoz. A vizen túl körülbelül nyolcször akkora a tüzesetek száma, mint Európán és statisztikai adatok szerint ottan minden 250 lakosra évenként egy tüzeset jut. Ha a tüzbiztosítások költségeit is számítjuk, akkor Amerikában évenként két milliárd koronánál több lesz a tűz marataléka. A rengeteg sok tűz fölkellette egy amerikai szakember, Mac Forlane érdeklődését és ő kiderítette, hogy a tüzeseteknek legalább felét céltudatos gyújtogatók okozza. Állítását azzal igazolja, hogy a bizonyos fajtájú gyártelepek égése és bizonyos kedvezőtlen körülmények között kézenfekvő az összefüggés. Az időtájt, mikor a házépítés szünetelt, seregszám égtek le a gáztelepek és a villamos berendezők. Mikor Párisban bojkottálták az amerikai tollat, egész sereg tollgyár leégett. A szük szoknyák divatba kerülésekor sok konfekciós cég gyára, üzlete leégett stb. Az összefüggés már megvolna, de Mac Forlane még tovább ment és kisütötte azt is, hogy a tüzet szervezett gyújtogatók okozzák. Sok ember abból él Amerikában, hogy hivatásos gyújtogatók ezek a gyújtogatók nem a maguk szakállára dolgoznak, hanem nagy, gyújtogató-cégeknek alkalmazottai. Chikagóban például nem kevesebb, mint nyolc gyújtogató cég dolgozik; titokban persze, de annál nagyobb eredménnyel. A pangó üzletre valósággal megváltás a tűz és a tűzkár miatt a biztosító-társaságok sem haragszanak, mert a nagy tűz, a pontos fizetés révén kitünő reklám, azontúl pedig jó alkalom a prémiai fölemelésére.

Nevezetes állatok. Newyorkban él egy nevezetes kutya, a Plutó. Plutó ugyan nem tud beszélni, de azt mondják, hogy megismeri, vajjon angolul, németül vagy francziául beszélnek-e hozzá. Plutó szivesen iszik sört, bort, whiskyt, sőt cigarettázik is. Már többször ellop-ták, de még szerencsésen mindig megkerült. Mint hogyba a kutyának saajtságságos tulajdonsága volna a rossz emberek üldözése. Mc. Grath paternek, a Tengerészek temploma papjának, volt egy Bum nevű kutyája. A pap fenyegető levelet kapott s így nem mert otthon maradni, az urezán bolyongott Bummel, a míg rábukkan-tak Galagher rendőrrre. A rendőr hallván a történetet, megsimogatta a kutyát s így szólt: „Fogd meg Bum, fogd meg”. Bum elrohant a közeli dőpot vasut kocsija felé s nemsokára torkon ragadott egy sehonnaít a ki be is vallotta később, hogy ő írta a papnak azt a bizonyos levelet. A londoni főpóstának is megvan a maga érdekes kutyája. Reggel korán bemegy a hivatalba, csatlakozik az útha induló levélbordók valamelyikéhez s míg az utolsó levelet nem kézbesítette, hűségesen vele marad. Szolgálatiért egy fényes ezüst nyaklánczot kapott a főpósta pecsétjével. Egy newyorki póstának volt egy kutyája, a melyik két izben mentette meg gazdája életét. Hogy, hogyanem a kutyát valaki elvitte Texasha, s még csodálatosabb, hogy a kutya onnan jött vissza hozzá Newyorkba. Egy Ross nevű kutyának megvan a

privilegiuma, hogy a longislandi vasutakon ingyen utazhatik. Minden állomást ismer, néha le is száll valamelyiken, hogy a legközelebbi vonattal visszatérjen hazájába, a Long-Island Railroad newyorki állomására. Ugyanezen vonaton még egy másik kutya is szokott utazni, a Boxi. Azt mondják, hogy ez a vonatokat ismeri, amennyiben oda utazik, a hová akar; néha 4-5 napig elmarad, de aztán ismét előkerül. A vasutasok bankkönyvet adtak neki karácsonyi ajándékkul s ma Boxi 300 dollár tulajdonosa. A multkor tisztelgett Ralph Péternél, a vasút elnökénél, kinek annyira megtetszett a kutya, hogy egyszermindenkorra szabad jegyet adott neki. Miss Estell Mason, ki a multkor érkezett meg Alaskából, magával hozta gyönyörű sarki kutyáit, melyek közül a Ohacaco nevű 187 mérföldet futott be a havon 27 óra alatt.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratos vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

Sajóvölgyi. A járásörmestorjelöltek közé csak valóságos örmesterek vehetők fel.

Érdeklődő. Ha üresedés van, felveszik. Akármelyik határozóli rendőrkapitánysághoz.

Jövendő. 1. A m. kir. honvédelmi miniszterhez kell kérvényt benyújtani. 2. A logénységi állományba csak külön honvédelmi miniszteri engedéllyel vehető fel. Ezidőszereint a felvételre nincs kilátás.

13. A belügyminiszter úr intézkedésétől függ.

O. M. nyug. örm. Az új nyugdíjtörvény önkre nem vonatkozik.

L. D. csendőr. A most lezajlott mozgalomra vonatkozólag még nem történt intézkedés. 1908/9-ben a szolg. idő kétszeresen szármított.

K. csendőr. Lopást.

Barna. 4-ik.

Sz. örmester. 43-ik.

K. csendőr. Még bizonytalan.

L. I. J. ö. Az ügynek a belügyminisztériumban nincs nyoma. Új kérvény lenne beterjesztendő.

G. I. ny. örm. Visszajavotolénck elvi akadályja nincs. Előző szolg. idejét azonban elveszítette s az még a végkielégítés visszafizetése mellett sem volnna figyelembe.

Darabont testőrség. Rendeltetésük az, hogy a felsőbbnek legmagasabb személynök és a legfelsőbb uralkodóház tagjainak biztossága felett őrködjönök, hogy ünnepélyes alkalmakkor azon legmagasabb személynök környezetét és kíséretét képezzék, valamint, hogy a legmagasabb udvar fényét emeljék. A magyar darabont testőrök csak akkor teljesítenek szolgálatot, ha az udvar Budapeston tartózkodik, máskor napirendszerű foglalkozás van.

K. I. 1-2. A betöltött 12. tényleges szolgálati év után; megszokottság nem képez gátló körülményt.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Idelglenes nyugállományba helyezettettek:

1913 június hó 1-ével:

Ludányi József, VI. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, mindennemű népfőfelkélési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Kisszeben (Sáros m.).

Boros Kálmán, VIII. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, mindennemű népfőfelkélési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Arad.

Okirattal megdicsértettek:

A m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Doba Mihály örsvezető ez. örmester, az 1912. és 1913. években Kurulyfalva községben elkövetett többrendbeli lopás és egy vagyonrongálás ismeretlen tetteseinek hosszúságú és körültekintő nyomozás utáni kiderítése és a bűnjelek biztosításáért.

Darcsi Sándor csendőr ez. örmester, Orbán Mihály, Kinte Leo és Gál Sámuel csendőrök, az 1912. évben Alvinczen és környékén pusztított árvízveszély alkalmával az élet- és vagyonmentés terén kifejtett igen buzgó, eredményes és önfeláldozó tevékenységükért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Balázs László csendőr, az 1912. és 1913. években Kurulyfalva községben elkövetett többrendbeli lopás és egy vagyonrongálás tetteseinek kiderítése és a bűnjelek biztosítása körül őraparancsnokának hathatós támogatásáért.

A m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Szili János, Fekete Géza örsvezető ez. örmesterek, Hegyesi Gábor, Szatmári Lajos, Apró Sándor csendőr ez. örmesterek, F. Tóth András, Hollósi Pál, Török Sándor csendőrök; továbbá

a m. kir. VII. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Ádám József örmester, Ujvári Tivadar, Szász Márton örsvezető ez. örmesterek és Bakó Dániel csendőr ez.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegok értékpapirokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153-44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek értéke és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Fellegadunk betéteket takarékpénztári könyvekre. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el hiteltelünkben, 0% (hat) betéti kamattal illetjük (A tőkeamatadó levonásával). 2. Oly takarékbetétek után, melyeknél a betét az 1. pontban felel: a megadott időt ki nem kelt, 5/100 (öt és fél) betéti kamattal illetjük. (A tőkeamatadó levonásával.)

Előlegot nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire. Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy kezesség nélküli módon, bizonyos kamattal. Utalványok, intézvények és chequék beszedését vállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és adunk értékpapirokat, idegen pénzeket.

örmester, valamennyien a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes tevékenységükért.

Előléptettek

1913 június hó 1-ével:

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Zsebe István, Bátorfi Vince, Szabó Sándor I., Hankó János, Hajzer János és Szlatki Erazmus őrsvezető cz. őrmesterek, *őrmesterekké*; további
Stilla János, Pálmai Ferenc, Fitos József, Babes István és Klimó András csendőr cz. őrmesterek, *őrsvezető cz. őrmesterekké*.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

Az I. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel elláttattak:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Demeter Sándor törzsörmester, 1913 február hó 8-án;
a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Klempa József őrmester, 1913 május 1-én;
a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Gargya Gergely járásörmester, 1913 márczius 4-én.
A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel elláttattak:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Pap Péter csendőr, 1913 május 5-én és Huszár Győző csendőr, 1913 május 19-én;
a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Timár József csendőr, 1913 márczius 1-én;
a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Horváth Sándor I. őrsvezető cz. őrmester, 1913 május 3-án, Kengyera Ernő csendőr cz. őrmester, 1913 május 21-én;
a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Stibli Márton csendőr cz. őrmester, 1913 április 12-én és Szabó Imre II. őrsvezető cz. őrmester, 1913 április 17-én.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

1913 május hó 18-án:

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Nagy Móze, Petrás Mihály, Gaál Gábor, Erdei István, Kovács Sándor, Boller János, Gulyás János, Nagy János V., Hincz György csendőrök;

1913 május hó 24-én:

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Dán Gyula, Körösligeti Ádám, Beszeda Gyula, Éliás Ágoston, Mrázik Mihály, Elischer Ignác, Pénzes János, Magdiés József, Mikuska János, Ozogány Lajos, Marí-

czí Ferencz, Antalics György, Takács János III., Pintér Géza, Szabó Ambrus, Gondu Ferencz, Szabó János V., Duman János és Kertész József csendőrök.

Névváltoztatás.

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Pazsistván János csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1913. évi 720/VI—a. számú engedélye alapján vezetéknevét «Sándor»-ra változtatta.

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Schubert Kálmán csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 133,971/VI—a. számú engedélye alapján, vezetéknevét «Sasvári»-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Vincze Márton csendőr cz. őrmester, Kerülő Emmával, 1913 május 12-én, Bercshalomban.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Keresztély Dániel őrsvezető cz. őrmester, Serbán Zsuzsannával, 1913 május 1-én, Étéden.

Németh Sándor III. csendőr cz. őrmester, Debacher Teréziával, 1913 május 15-én Nagyikindán.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Szele György csendőr, Achel Irén Annával, 1913 máj. 4-én, Jászberényben.

Zsolnai Mihály csendőr cz. őrmester, Törtei Máriával, 1913 május 3-án, Szabadkán.

Halász Sándor csendőr cz. őrmester, Hegyi Ilonával, 1913 május 10-én, Orosházán.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Kiss György őrsvezető cz. őrmester, Bakos Irénnel, 1913 május 8-án, Nagycsedén.

Csendőrségi kalapborítók a 1 kor. 60 fill.
Íróasztalra dobozok a 6 kor. **Íróasztalra rekesz-fedőlapok** 60 és 80 fillér.

Mindezeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő kék préselt papírossal bevontva — szolgálóknak könyvek, melyek hivatalból birtokoltak — küldhetőek kéziszámra és ugyan csak bérmentve küldöm vissza is — legjobban és szépen bekötöttenek, továbbá mindenféle könyvkötő munkát és bármily alakú dobozokat is külön méretek szerint előírt jó és szép kivitelben, első árakon ajánlunk.

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, **Brassó**, 20K-án felüli megrendelésekért mentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Buda pest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Nyári szürke keztyűk és felszerelési tárgyak állandóan kaphatók.

Cs. 7. Szemleutasítás szerinti összes nyomtatványok és könyvek raktárunkon kaphatók.

Könyvnyomda,
Könyv-, papir- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir.
csendőrségi hiva-
talos nyomtatvá-
nyok legnagyobb
raktára.

VII. ÉVFOLYAM

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1913. 25. szám.

Budapest, június 22.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadója
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre _ _ 12 korona

Félévre _ _ _ _ 6 korona

Negyedévre _ _ 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

A visszautasított kenyér.*

A földmivelésügyi miniszterium altisztek részére tanfolyamot rendezett a sárvári tejjgazdasági szakiskolán tejelést ellenőrző egyesületi ellenőrökké való kiképzés céljából. A záróvizsgálaton a honvédelmi miniszterium is képviseltette magát. A dologra visszatérve, mindenekelőtt tájékoztatni kívánjuk az altiszteket magáról a tanfolyamról és a vizsgálat lefolyásáról, már csak azért a nagy érdeklődésért is, mely e tanfolyammal szemben az altisztek körében megnyilvánult.

Az annak idején közzétett felhívás alapján ugyanis 132 altiszt folyamodott a tanfolyamra való felvételle, köztük 32 csendőrségi altiszt. A 132 altiszt közül mindössze csak 10 juthatott be a tanfolyamba, mert egyelőre csak e nyínek a kiképzése vétetett tervbe.

Ez a 10 altiszt, anélkül, hogy a legesekélyebb anyagi áldozatot hozták is volna, oly szakképesítést nyert, a melynek megszerzésével minden utánjárás nélkül oly álláshoz juthattak, amely a javadalmazást tekintve, gondtalan életet biztosíthat.

A tejjgazdasági szakiskola, ahol a tanfolyamokat tartották, a vasvármegyei Sárvár községtől mintegy 20 kilométer távolságra levő, nagy kiterjedésű erdővel körülvett kies fekvésű Lánéz-pusztán van. Altiszteink a pusztaszomszédságában fekvő Káld községben voliak kellően berendezett két szobából álló lakásban elhelyezve. Az iskola igazgatóságának különös gondoskodása folytán mindenkor kocsit ment az altisztekért s ugyancsak kocsit vitte őket a naponta tanítás befejezése után szállásukra. Ellátásukról szintén az iskola igazgatósága gondoskodott, ami ellen, hogy panaszkodni nem lehetett, mondanunk sem kell. Mindezekért pedig — mint említettük — az altisztek semmi anyagi áldozatot nem hoztak s csak azt kívánták tőlük, hogy pontosak, szorgalmasak legyenek és tanuljanak. Szívesen nyugtázzuk ezt a tenyt, hogy az altisztek a pontosság, szorgalom és tanulás szempontjából megféleltek a várakozásnak.

Ezt bizonyítja az is, hogy a vizsga eredménye általában jó volt. Különösen az elméleti ismeretek terén mutatott úgyszólván teljes jártasságot.

Két altiszt a tanfolyam hallgatása alól felmentetvén, összesen 8 altiszt tett vizsgát, akik közül 4 közös badsereg-

beli, 3 honvéd (köztük egy méneskari) és 1 csendőr altiszt volt. A vizsgálaton a munkaképesség szempontjából 4 altiszt teljesen megfelelő, 4 megfelelő, az ellenőri teendők ellátására való képesség szempontjából pedig 4 igen alkalmas, 4 pedig alkalmas osztályzatot kapott.

Az altiszteknek a tanfolyam tartama alatt tanúsított magaviseletéről a legteljesebb elismerő nyilatkozatokat hallottuk.

Az ügynek ezzel a részével ezekben beszámolván, sajnos, megint rá kell mutatnunk arra a szomorú igazságra, hogy az altisztek igen gyakran maguk az okai annak, hogy az egyes elhelyezési kísérletek meddön maradnak, egyes ellátási helyeket pedig elvonnak az altisztektől.

Ezuttal megint oly dolgok történtek, melyek egy cseppet sem alkalmasak arra, hogy az altisztek iránt táplált bizalmat megerősítsék. Sőt ellenkezőleg! Azt a bizalmat is megingatta a tanfolyamot végzett nyolcz altiszt, a melyet a földmivelésügyi miniszter előlegesen beléjük helyezett.

A földmivelésügyi miniszternek ugyanis a tanfolyamot elvégzett altisztekkel fölöttébb fontos és közgazdaságilag is számottevő céljai voltak.

Az ország különböző vidékein tudniillik tejelést ellenőrző egyesületek alakultak, a melyeknek feladata a tejelő állatok tejtermelését az elfogyasztott takarmány figyelembe vétele mellett hitelesen megállapítani és a nyert meghízható adatok alapján az egyes tejjgazdaságok jövedelmezőségét és a tenyésztésre használt tehének értékét kimutatni. Az egyesületben az ellenőrzést az ugynevezett ellenőr végzi, a kinek munkája mindenekelőtt pontossgot, megbízhatóságot és lelkiismeretességet igényel, mert csak e tulajdonok, párosulva a szakismerettel, nyújtanak biztosítékot arra, hogy ennek a gazdasági érdekekből létesített intézménynek meglesz a gyakorlati haszna.

A gazdasági érdekek mellett a földmivelésügyi miniszterium ezzel az intézménnyel hathatós támogatásban kívánta részesíteni a hadügyi igazgatás érdekeit is, a midőn akként határozott, hogy ezekre az előnyös és jól jövedelmező ellenőri állásokra elsősorban is katonai altiszteket fog kiképezni. Hogy valóban jó állások ezek, elég ha reámutatunk arra, hogy egy-egy ily ellenőr 1200 korona évi fizetést, 300, ha nős akkor 400 korona lakpénzt és 500 koronáig emelkedhető jutalomdíjat kap s ezeken kívül megfizeti az egyesület az ellenőr utazási költségeit, az ellátási és fuvar költségeiről pedig az egye-

* Az „Őrszem” katonai szaklap nyomán.

Hegedűt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártású szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER I.

az. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II. Lánchíd-utca 5. — Gyára: Öntőház-utca 3. — Régi hangszerek lacl.

sület, kötelékebe tartozó, az a birtokos gondoskodik, a kinek gazdaságába az ellenőr kiszáll. Gondoskodik továbbá az egyesület az ellenőrnek nyugalmasáról is.

Ily állásokra képezte ki tehát a földművelésügyi miniszterium azt a nyolcz altisztot, a kik a most befejezést nyert tanfolyamon résztvettek. Gondoskodásában a földművelésügyi miniszterium addig ment, hogy a tanfolyamot végző altisztek tulnyomó részének azonnali alkalmaztatása érdekében, mondbatni, soron kívül szervezett egyesületeket, tehát, hogy úgy mondjuk, tálczán hozta elübük az állásokat.

S mi történt? Az történt, hogy az a nyolcz altiszt, a kiket a miniszterium a saját költségén szakemberekké kiképzett, a kiket hónapokon át eltartott, a kiknek teljes altiszti illetményeit a hadügyi igazgatás erre az időre is az utolsó fillérig megadta: ezek valamennyien, kivétel nélkül, kijelentették, hogy jelenleg nincsenek abban a helyzetben, hogy a felajánlott állást elfogadhassák.

Hogy a jobb érzéseknek micsoda eltévelygése lépett itt előtérbe, azt nem tudjuk, nem is kutatjuk. Ám, hogy a hálátlanság ilyen mértéke szintén megdöhbentő, az kétségtelen. Arról nem is szólva, hogy az intézkedésre hivatott tényezők előtt az ilyen hálátlanság hátrányos világitásban mutatja be az altiszteket. De ez a hálátlanság egyuttal párosult volt lelkiismeretlenséggel is azokkal a bajtársakkal szemben, a kik szintén folyamodtak a tanfolyamba való felvételre. A 132 jelentkező között bizonyára volt 10 olyan, a kiknek komoly szándékuk volt, hogy erre a pályára lépjenek. Ezek elől tehát a kenyeret vették el a tanfolyamot végzett altisztek, a kiknél a komoly szándék e pálya iránt, úgy látszik, hiányzott, a mi kitünik ahból is, hogy azok az okok, a melyekkel elhatározásukat indokolni igyekeztek, mind olyanok voltak, a melyek már akkor is fennforogtak, a mikor a tanfolyamba való felvételüket kérték. A hálátlanság és lelkiismeretlenség tényén kívül, az altiszteknek ez az elhatározás következményeiben még kiszámíthatatlan károkat rejthet magában.

Igen közelfekvő tudniillik az a feltevés, hogy a földművelésügyi miniszterium a történetek után aligha fog jövére arra gondolni, hogy ily tanfolyamot altisztek bevonásával rendezzen! * Remélhetőleg jövére másképp alakulnak majd a dolgok és nem lesznek olyan altisztek, a kik visszaütasítják a nekik nyújtott kenyeret.

JÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

Mélyen a föld alatt...

Irtó: Mátthé Mihlós főzsermester.

Gyakran olvashatjuk a napilapokban és a Rendőri Közlönyökben is, hogy egyik vagy másik helyről ez

* Ez már meg is történt. Lapzártán után olvastam a földművelésügyi miniszterium pályázati hirdetésnyét a 137. sz. Budapesti Közlönyben; ebben az altiszti pályázókról már szó sincs. Szerk.

vagy amaz az egyén eltűnt. Egy-egy ilyen kis rövidke hír vagy körözvény nem lep meg senkit, még bennünket csendőröket sem, mert hiszen az eltűnésnek annyi-féle módja van, a melyekből büntényre nem lehet következtetni, hogy csendőri felfogás mellett sem gondolhatunk mindjárt a legrosszabbra és nem hozhatjuk mindjárt büncselekményvel kapcsolatba egyik vagy másik egyén eltűnését.

Különben is erre gondolni csak abban az esetben lehetne, ha mindjárt az eset tudomásulvétele után ismernénk mindazon előzetes körülményeket és okokat, a melyek az eltűnést előidézték. Ezeket azonban teljes valószínűségben rendesen csak akkor tudjuk már meg, mikor az eltűntek hozzátartozói is komolyabban fogják fel a dolgot és szorgalmazni kezdik a csendőri nyomozást az eltűnt keresése érdekében.

Az alábbihoz hasonló esetet már ismételtelen megírtam a Csendőrségi Lapok hasábjain. S úgy azoknál, mint a jelen esetről is, eleinte magok az érdekeltek hangoztatták a csendőség, illetve a rendőség előtt, hogy nem kell épen komolyan venni a dolgot, az eltűnt másszor is elhazott vagy megszökött már rövidebb, vagy hosszabb időre, de még mindig előkerült. És csak akkor kérték az eltűnt utáni nyomozás kiterjedtebb mérvben való bevezetését, mikor már komolyabban aggódtak az eltűnt miatt vagy épen büncselekményt sejtettek.

Jelen esetben azonban még ez sem történt meg. Vuin Dragutin nem kereste senki a hozzátartozói közül, pedig elég titokzatos körülmények között tűnt el és eltűnésekor nagyobb pénzösszeg volt nála. És ha egyik kötelességtudó bajtársunk a saját kezdeményezéséből nem veszi kezébe az ügyet, bizonyosan örökre titokban maradt volna ez a büncselekmény, a melynek nevezett áldozata lett, mert a csendőségnél senki sem szorgalmazta a titokzatos eltűnés körülményeinek felderítését.

A hozzátartozók ebbeli közömbösségét megmagyarázza ugyan az a körülmény, hogy Vuin Dragutin feleségét és gyermekeit már évekkal azelőtt elhagyta és egy más nővel élt vadházasságban. Előbbiek tehát mitsem törődtek vele. Az utóbbi pedig, épen az eltűnt utolsó kívánságához képest, csupán annyit tett meg, hogy az eltűnést az illetékes rendőségnél bejelentette, továbbá azonban ő sem szorgalmazta a nyomozást. De nem folytatta azt a rendőség sem, pedig az eltűnést megelőző körülmények titokzatosága szinte önmagától kihívta a a közbiztonsági közegek közbelépését.

De hát vegyük sorra az eseményeket. És mivel ennek az esetről felderítése egyike a legszebb, legérdekesebb és legtanulságosabb csendőri nyomozásoknak, minden részletében igyekszem azt a bajtársakkal ismertetni, hogy tanulhasson belőle minden csendőr leleményességét a bonyolalmasabb, türelmet és kitartást a hosszadalmasabb nyomozáshoz és a szükséges adatoknak összegyűjtésénél a legkisebb részletekre is kiterjedő pontos

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legújtanysabb áron
EDRENTBEU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes úrjegyzék ingyen. : : Telefon 88-59.

BUTOR

körütekintést. S főleg minden adat pontos följegyzését. Kiss József őrmester, sajkásszentiváni őrsparancsnok 1911. évi október 16-án reggel, egy lólopási ügyben való nyomozás közben Káty község egyik rendőretől értesült, hogy Vuin Dragutin ujvidéki lakosnak, a ki állítólag még ugyanazon év augusztus 27-én eltávozott hazulról Kátyra és nagyobb pénzösszeg, állítólag 7000 korona volt nála, azóta teljesen nyoma veszett.

Megmondta a rendőr azt is, hogy az eltűnt Páity Dusán kátyi lakosnál volt a jelzett napon, de, mint azok állítják, velök összeveszett és ennekfolytán este 9–10 óra közben tőlük eltávozott azzal, hogy vagy Felsőkabolra, vagy Sajakásszentivánra megy valami korcsmát bérbevenni. E célra volt nála az említett nagyobb összeg.

Kiss őrmester e közlésből, bár közelebbi részleteket még nem tudott és Káty község sem tartozott örskörletéhez, mégis bűncselekményt sejtett, mert Páity Dusánt büntetett előéletű embernek ismerte. S daczára, hogy annak idején az ujvidéki rendőrségtől sem kapott felhívást az eltűnt egyén nyomozására, mégis október hó 18-án már sorba kérdezte a sajkásszentiváni korcsmárosokat, hogy tudnak-e valamit Vuin felől, de mindössze annyit sikerült neki megállapítani, hogy Vuin legutóbb 1911. évi július 24-én — tehát eltűnése előtt egy hónappal — járt Sajakásszentivánon.

Majd Káty községben folytatta a puhatólást és október 19-én megállapította, hogy Páity Dusán augusztus 25-én egy kibágási ügyben reászahott kisebb összegű pénzbüntetést kifizetni nem tudta, szeptember 3-án pedig már a kátyi szerb hitközség korcsmáját bérbevette és arra 600 korona foglalót adott. Mielőtt azonban a korcsmárosságot elfoglalta volna, október 5-én ismeretlen helyre eltávozott s azóta nem tudják, hol van s úgy látszik nem is várnak rá, mert a vele vadházasságban élő nő a korcsmát másnak engedte át.

Ugyanitt megtudta azt is, hogy az ujvidéki rendőrség szeptember 14-én átírt a kátyi községi előjárósághoz Vuin eltűnése ügyében, kérdezvén, hogy nevezett nem büntény áldozata lett-e, mire az előjáróság szeptember 16-án azt válaszolta a megkeresésre, hogy Vuin Páity Dusán kátyi lakosnál volt ugyan a jelzett napon, de onnan még az nap Sajakásszentivánra ment át s ugyanott azóta háromizben is járt valami korcsmavételi ügyben. Addigi puhatólás szerint ott (Kátyon) büntény áldozatává nem lett.

Kátyról még az nap (okt. 19-én) Ujvidékre ment Kiss őrmester és a Vuin Dragutinnal vadházasságban élt Nasztorov Miliozától megtudta, hogy Vuin 1911. évi augusztus 27-én magához vett 7000 koronát, a melyet Turján eladott birtokáért kapott és délután négy órakor bérkocsin, fogópisztolyát is magával vite, azzal a meghagyással bucsuzott ol tőle, hogy Kátyra Páity Dusánhoz megy és ha 3–4 nap múlva vissza nem érkezik,

jelentse be eltűnését a rendőrségnek, hogy „ne bűdösödjék” valahol tudta nélkül.

A bérkocsis másnap — aug. 28-án — reggel, Vuin nagykabátját hozva, azzal a birrel állított be e nőhöz, hogy Vuin a kabátját hazaküldte, de maga Kátyon maradt és majd csak vonaton jön haza.

Kiss őrmester az asszony előadásához képest feljegyezte részletesen, hogy miféle s mily színű ruha volt Vuinon az eltávozáskor, milyen pénznemeket, milyen leírása ékszereket stb. vitt magával.

Előadta továbbá az asszony, hogy szeptember 2-án egy, a vasuti postára Titel—Ujvidék közt feladott zártlevelező-lapot kapott Vuin aláírásával, a melyben arról értesítette őt, hogy egy asszonynyal átmegy a Bánátba; az asszonynál sok pénz van s azt ki akarja fosztani.

Szeptember 3-án pedig egy Szabadkán feladott zártlevelező-lapot kapott tőle, a melyben már arról értesítette, hogy az említett nőtől megválni nem tud; őt ne várja, többé Ujvidékre nem jön, korcsmájukat adja el, menjen Zimonyba és éljen úgy, a hogy tud.

Előbbi levél tintával, utóbbi pedig írónnal volt írva, de ő megismerte, hogy egyik sem volt a Vuin írása.

Ekkor bejelentette Vuin eltűnését az ujvidéki rendőrségnél és átadta ott a két levelező-lapot is. Majd szeptember 5-én egyik férfinemével kiutazott Kátyra Páity Dusánékhöz Vuin után kérdezősködni, de ezek igen hidegen fogadták és csak annyit mondtak neki, hogy Vuinot ne keresse, tőlük elment Sajakásszentivánra egy korcsmát bérbevenni s azóta nem látták.

Előadta végül az asszony, hogy augusztus 27-én valabonnan 1000 korona érkezett Vuin czimére, de ez azt mondta, hogy majd csak hazajövetelo után veszi fel a pénzt. Mivel azonban azóta nem jött haza, az utaványt visszaküldték a feladónak.

Október 21-én az ujvidéki rendőrségnél érdeklődött ez ügyben Kiss őrmester, de ott azt a választ kapta, hogy nem veszik komolyan Vuin eltűnését, azért nem értesítették a környékbeli csendőrséget. Megmutatták neki a két levelező-lapot is.

Majd előkerítette a bérkocsist is, a ki mindenben megerősítette az asszony fentebbi előadásának rávonatkozó részét és hozzátette, hogy a jelzett napon délután hét óra tájban értek Kátyra, hol Vuin egy korcsma előtt leszállott a kocsiról és valahova elment, ő pedig bebajtott a korcsma udvarára és lovait ellátva, az ivóba ment. Ott találta Páityot negyedmagával borozni. Utóbbi kérdésére megmondta, hogy Vuinot hozta Ujvidékről.

Kevéssel később egy kis leány Páityot bazarolta, majd pár percz múlva ugyanez a kisleány másfél liter bort vitt a korcsmából. Este 10 óra tájban maga Vuin hozta a korcsma udvarára a nagykabátját és meghagyta neki, hogy azt vigye haza és az asszonynak adja át azzal az izennel, hogy ő majd vonattal jön másnap.

POLGÁR SÁNDOR
orvosi műszer- és közeleggyárosnál
telep: Bpest, VII., Erzsébet-kürtút 50.

legutányosabban beszerezhető összes botogópólási tárgyak, kútszerek, fűszekendők, m. kir. szab. Polgár-főle sörkötők, gummibariányák, óraszor franciaia óvazetok, különlogosságok, stb. — Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve csak megadandó, mly tárgy szükségeltetik.

Ezen hirdetés
beküldése esetén
10% Árkedvo-
mány a Csendőrsé-
g Lapokolvasóinak.

1911. évi október 21-én Turján kinyomozta Kiss őrmester, hogy az 1000 koronát Medurity Zsiván küldte Vuinnak kölcsön, melyet utóbbi azért kért tőle, hogy egy kátyi korcsma megvételéhez kevés pénzt azzal kiegészítse.

Ugyanott megállapította azt is, hogy B. G. turjai lakos Vuin Dragutinak, egy tőle megvett földbirtokért 1910 november hótól kezdve 1911. évi július hóig, kisebb-nagyobb részletekben 8150 korona 24 fillért küldött, illetve fizetett. Vuinnak tehát az említett 7000 koronája meglehetősen.

Október 23. és 24-én már Óbecsén nyomoz Kiss őrmester és ott egy ügyvédtől beszerezte Vuin Dragutin egy régebben sajátkezűleg irt levelező-lapját és egy iv papírt Vuin különféle jegyzeteivel.

Október 25-én Titelen folytatva a nyomozást, megállapította, hogy Vuin ott sem augusztus, sem szeptember havában nem járt, valamint Tündéres községben sem.

Majd megtudva, hogy Vuin törvényes hozzátartozói Turján laknak, október 27. és 28-án ott folytatta a nyomozást és Vuin törvényes felesége bemondásából megállapította, hogy ez férjével már két év óta nem beszélt, azóta külön élnek s hogy Vuin emberölésért már nyolcz évi fegyházra volt ítélve. A levelező-lapokra megjegyezte a nő, hogy az nem Vuin kezeirása s ez állításának bizonyítására átadott egy a férje aláírásával ellátott adásvételi szerződést és informálta az őrmestert, hogy férje Doroszlovánszki Milos óbecsei lakossal is ismeretségben áll.

Ugyanitt Vuin fiának bemondásából megállapította azt is, hogy ez 1911. év nyarán 760 koronát fizetett apjának egy átvett kisebb földbirtokaért. Még azt is megjegyezte a fiu, hogy apja már máskor is eltűnt 3—4 hétre, de mindig visszakerült, keresni sohasem kellett. A levelező-lapokra nézve ez is kijelentette, hogy az nem az apja írásai.

Október 29-én ismét Óbecsén járt Kiss őrmester és megállapította, hogy Doroszlovánszki Milos már több mint egy hónapja ismeretlen helyre távozott. Ugyane napon bemutatja az újvidéki rendőrkapitányságnál a beszerzett iratokat, de ott azt a választ kapta, hogy úgy ezek, mint a levelező-lapok egyformán lehetnek a Vuin írásai is.

Október 31-én a sajkásszentiváni rendőrségtől már azt az értesítést kapta, hogy az eltűntnek hitt Vuin október elején Csurogon egy sertéskereskedőnél járt, tehát élethen van. Még aznap megkereste a csurogi őrsöt a sertéskereskedő kikérdezése iránt, honnan november 2-án azt a választ kapta, hogy Vuin ott 1909. év óta nem látták.

Ugyancsak október 31-én a turjai községi jegyzőtől azt az értesítést kapta, hogy a községi bíró pár nappal előbb Újvidéken járván, ott egy korcsmában szerem-

megei emberektől azt hallotta, hogy egyikük szeptember havában Szerbiában találkozott Vuinnal Sabacon.

1911 november 6-án besugójától hirt kap, hogy Páity Dusán neje, a ki Piros községben vagy Újvidéken lakik, kiadta a kátyi szerb hitközségtől kivett korcsmát másnak, mert Páity Dusán tartózkodási helye még mindig ismeretlen.

1911 november 10-én két tanítóval átnézeti a levelező-lapokat és a beszerzett Vuin-féle irásokat s ezek megállapítják, hogy a levelező-lapon levő irás nem azonos Vuin írásaival.

1911 december 3-án kinyomozta, hogy Páity Dusán kiszökött Amerikába s onnan levelez feleségével. Utóbbi Újvidéken lakik s onnan jár ki Kátyra elhagyott lakásukat szellőztetni. A lakásra volt már bérlő és vevő is, de az asszony sem el, sem érbe nem adja.

1911 december 21-én a titeli járási rendőrfelügyelőtől azt az értesítést kapja, hogy ne keressék Vuin, mert az Szerbiában Sabacon lakik s ott korcsmája van. E hir eredete után puhatolva, december 22-én megtudja, hogy a hir állítólag Vuin Turján lakó fiától ered, mert ez volt is apjánál Sabacon. Ugyanezt közölte december 23-án a turjai községi bíró is az őrmesterrel telefonon, de a további puhatolás során kiderült, hogy Vuin fia apja felől semmit se tud, a neki tulajdonított hir elejétől végig valótlan.

Ettől kezdve egészen 1912. évi márczius 6-áig semmi hirt nem kapott az őrmester sehonnán. Márczius 7-én azonban már besugták neki, hogy Páityné Kátyon kertjüket munkáltatja; márczius 10-én pedig, hogy Páityné hazaköltözött Kátyra s az a hir kering, hogy Páity leveleket küldöz Amerikából a nagyon érdeklődik, hogy mi hir van idehaza, keresik-e még Vuin. Legutóbbi levelében pedig már azt írta, hogy nemsokára hazajön.

E hireknek utána járva, egy Amerikából érkezett levél adatai alapján megállapítja, hogy Páity csakugyan Amerikában van, mert a levélíró azt írta apjának, hogy 1912 február havában 35 dollárt, márczius elején pedig 10 dollárt kölcsönzött a hazatérésére készülő Páitynak.

1912 április 13-án értesítette besugója Kiss őrmestert, hogy Páity Dusán előző napon hazaérkezett Kátyra.

*

Már az eddigiekből is kivehette az olvasó, hogy Kiss őrmester egyenesen Páity Dusánt gyanúsította azzal, hogy Vuin vagy maga, vagy többedmagával meggyilkolta és kirabolta.

Erre a nagyon is kézenfekvő, már fentebb elsorolt gyanus körülményeken felül még azért is oka volt Kiss őrmesternek, mert tudta, hogy Páity pénzhamisítás, csalás és sikkasztás miatt többször volt büntetve; továbbá, mert az előzetes adatgyűjtés során azt is megtudta, hogy Páity Vuinnal tituliari összeköttetésben

Ha fáj a feje⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migrain és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Márcz doboznál ingy. postai szállítás.

A császár legújabb fényképe vadásztibában.

A császár és császárné unokáikkal.

állott, a mennyiben jó pénzért adandó nagyobb összegű hamispénz ígérgetésben és hamispénz-csináló gép eladásokkal való csalásokban egykézre játszottak.

De megerősítette még a nevezett iránt gyanújában az az adatgyűjtés során megállapított körülmény is, hogy Páity utlevél nélkül ment ki Amerikába, a mit pedig csak azért tehetett, hogy ekként a nyilvánosságot elkerülje s a gyanút maga ellen fel ne keltse.

Mindezeknél fogva mihelyt megtudta, hogy Páity hazatért, három főnyi legényiségével azonnal szolgálataiba indult, Páity Dusánt még aznap (ápr. 13-án) elfogatta, házát állandó rendőri felügyelet alá helyezte s Vuinnak turjai hozzátartozói és Ujvidéken lakó asszonya kikérdeztetése mellett megállapította, hogy Vuinról még mindig nem tudnak semmit.

Ekkor járőréhez csatlakozva Páityné is elfogta, az ügybe való beavatkozást járásparancsnokának jelentette és segítséget kért a nyomozáshoz, mire Zillich Pál járásörmester hatodmagával Kátyra utazott és a nyomozás vezetését átvette.

Elsősorban is gyanúsítottakat kérdezték ki.

Ezek az előzményeket épen úgy adták elő, mint fentebb ismertettem. Azzal a különbséggel azonban, hogy midőn Páityot felesége a korcsmából hazahívatta, utóbbi Vuinnal már veszekedett a miatt, mert ez megsértette őt Csépacz Simon és Létity Milán épen nálok levő legények előtt. Pár percz múlva azonban kölcsönösen kimagyarázták a félreértést, mire Páity bort hozatott s a másfél liternyi italt együtt fogyasztották el az említett két legénynyel, aztán egymással való dolgukat elvégezve, Vuin tőlük kocsin eltávozott Kabolra vagy Szentivánra, Páity pedig a két legénynyel visszament a korcsmába és éji 12 óráig mulattak.

Tagadták mind a ketten, hogy Vuin eltűnésében, illetve annak esetleges meggyilkolásában bármi részük is lenne s hogy arról bármit is tudnának.

Arra nézve, hogy honnan vette Páity a kátyi korcsma kibérléséhez szükséges összeget oly hamar, mikor pár nappal előbb még pénze nem volt, előadták, hogy az odafizetett 600 koronából 100 koronát egy kátyi embertől, 400 koronát pedig egy pirosi rokonuktól kértek kölcsön; ezekenfelül, mint Páity állította, a pár nappal előbb volt tomeráni vásáron egy előtte ismeretlen embertől kátyján 400 koronát nyert.

Az Amerikába való kiszökést megindokolni nem tudta, csupán annyit állított, hogy a Szerémségben való horvátvásárlás közben egy pozsegai idősebb nővel találkozott, a ki 1000 koronát ígért neki, ha kikíséri Amerikába s ő ez ajánlatot elfogadva, azzal ki is utazott.

Páity és neje eme előadásából azt a részt, a mely Vuin náloktartózkodására és az azzal összefüggő körülményekre vonatkozott, csupán Csépacz Simon erősítette meg, de később ez is visszavonta vallomását azzal, hogy csak Páityné rimánkodására vallotta a mondottakat. Létity Milán ellenben mindjárt valótlannak mondta azt és kijelentette, hogy Páityné az ura elfogatása napján

kérte ugyan őt arra, hogy a fentebbi körülményt Csépaczhoz hasonlóan erősítse meg, de ő erre nem vállalkozott, mert Vuin sohasem látta nem is ismeri.

A korcsmáros is valótlannak mondta, hogy Páity és a két legény a jelzettéjjelen 12 óráig nála mulatott volna.

Páity cselédje is azt állította, hogy a jelzett estén a két legény nálok nem volt, sőt ugyanakkor este, mikor ő a kis gyerekekkel a sétálásból hazajött, még őt is hazaküldte asszonya, hogy aludjon otthon. Másnap pedig, mikor gazdájához reggel hazajött, gazdáját aludva találta, asszonya pedig a kamrában valami fehérneműt és a gazda szürke nadrágját mosta.

Csépacz Milán pedig arról tanuskodott, hogy Páityné ura elfogatása után arra kérte, hogy vallja a csendőrök előtt, ha kikérdezik, hogy Vuin a jelzett estén ő fuvarozta Felsőkabolra. De ő nem vállalta a hamis tanuskodást.

M. J. tanu vallomásával megállapították továbbá, hogy Páity, 1911 október 5-én egész családjával, ennek a kocsiján ment át Piros községbe a sógorához, onnan pedig másnap, mindannyójuktól elbucuszva, vonaton állítólag a Szerémségbe ment, de mint később megtudta, Amerikába szökött.

Páity Dusán mindezen bemondások elébetárása után is megmaradt előbbi állításai mellett. Minthogy pedig a nyomozást vezető altisztek csupán az ő előadásának megczafolását és a négy napig tartó kikérdezések egyéb hasonló adatait nem találták elegendőnek a Vuin esetleges meggyilkolásában való bűnösség beigazolására, 1912 ápr. 17-én gyanúsított házának átkutatásához fogtak.

Ez a kutatás már több eredménnyel járt, de mégse hozta meg teljesen, a mit reméltek. Találtak ugyan a kocsiszin eresze alá dugva egy véres női kötényt, az árnyékszék szelelő lyukában egy véres női pamutrélkit, a kamrában eldugva egy szürke nyári kabátot s ugyanilyen nadrágot, a melyeken a látható mosás daczára is sötét — véryomokhoz hasonló — foltokat észleltek; továbbá az egyik ágyfal felé eső oldalán égési nyomokat, az úgydeszkának ehhez közelebbi részén pedig, valamint ennek megfelelő helyén a padlón az észlelhető surlódás daczára is kisebb-nagyobb vérfoltokhoz hasonló nyomokat, de még mindezeket olyan gyenge bizonyítéknak vélték, a melyek nem elégségesek a bűnösség bizonyításához.

Kiss őrmester tehát azon észleleteiből kiindulva, hogy Páity, mikor a házkutatás megtartásához lakására kísérte, erősen figyelte a kapuja előtti és azon belüli területet és kérdésre, hogy mit néz ott olyan figyelmesen, azt felelte, hogy a kapufélfűt nézi, mert az mozog, arra a gondolatra jött, hogy Páity, miután teljesen elkülönítve őrizték feleségétől és nem is tudta, hogy az is el van fogva, bizonyosan ember vagy kocsinyomokat figyel ott, abban a hiszemben, hogy neje az ő elfogatása után minden olyan bűnjelt, a mi ellene bizonyíthatna, elszállított már onnan. Ez pedig, Kiss őrmester szerint, nem lehetett más, mint Vuin holtteste. (Folyt. köv.)

A császár és császárné az aalbeeki gyermektáborban.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A chemia titkaiból.

Milyen magas árakat, mily nagy összegeket fizet a közönség a csillogó, szép színes vagy szintelen kövekért, a drága kövekért, pedig anyaguk olcsó, közönséges s csak a természet titkos erőinek köszönhetik szépségüket. A kéthárom ezer koronás bouton tűzsugarakat szóró briliánsának ugyanaz az anyaga, mint a kálybáinkban eltűzelt szénnek, csöveiben lerakódó koromnak, vagy az írónul használt 'grafitnak. A szép cseresznye, vagy 'galambvér' piros rubinnak, a búzavirág színű szafirnak és a kések pengéinek tisztítására használt «smirgli»-nek egy az anyaga.

Csillogó drágaköveket, illetve azokhoz hasonlókat készíteni régi törekvése az emberiségnek. Így keletkeztek az utánzatok, melyek olcsók ugyan, de a valódi köveket meg sem közelítik. Már ókori írók, Osthanees és Plinius leírják a hamis rubinok és szafirok készítését. Napjainkban, az üvegtechnika fejlődésével igen szép utánzatokat készítenek a nagy fénytörésű ólomüvegből.

A drágaköveknek a természetekkel azonos anyagból való előállítása a kémiai analízis és szintézis haladásának köszönheti létét.

A híres francia kémikus Lavoisier, a XVIII. században megállapította, hogyha a gyémántot oxigénben elégetik, szénsavvá változik, sőt 1814-ben Davy már kimutatta, hogy nem egyéb mint tiszta, kristályos szén. A rubin elemzésénél pedig kitűnt, hogy anyaga aluminium-oxid.

A mint az analízis útján megismerték a drágakövek anyagát, megkísérelték a tudósok, alkotóanyagaikból: szintézis útján előállítani azokat.

A drágakövek szintézisének feladata oly köveket előállítani, melyek nemcsak alkotórészeikben, de minden egyéb fizikai tulajdonságaikban is teljesen megegyeznek a természetes eredetűekkel. És tettek is már kísérletet, sőt eredményeket is értek el ez irányban vegyészeink.

A szintézisre útmutatóul a természetes kövek keletkezése adhatott útmutatást az analízis mellett.

Az egyes kövek keletkezésére, eredetére nézve eltérők, sőt teljesen ellenzők is voltak a vélemények. Így a gyémántot Brewster fizikus és Jameson mineralógus növényi eredetűnek tartották (a fák gyantás izzadmányának), míg D'Orbigny őskori növények bomlási termékét látta benne. Göppert szerint a növényi részek bomlása-kor szénsavtartalmú anyag, s ebből pedig tiszta szén keletkezett, mely kezdetben lágy és amorf volt s csak később kristályosodott gyémánttá.

Wilson szerint a fanemű anyagokból a hidrogén és oxigén kiválása folytán antraciztához hasonló anyag keletkezett, melyből alacsony hőmérsék mellett gyémánt, magasabb hő alatt grafit keletkezett. Parrot ellenkezőleg: magas vulkanikus hőben áttított szénrészek hirtelen lehűléséből származtatta a gyémántot.

A mai geológiai ismereteink szerint a gyémánt vulkanikus eredetű; valószínűleg a megolvadt kőzetek széntartalma az alapanyag kihűlésekor, megkeményedésekor kristályokban vált ki. Ezt látszanak igazolni Luzi kísérletei, ki szenet és szilikátokat olvasztott össze, de kihűléskor a szén nem mint gyémánt, hanem mint grafit vált ki. Azonban a föld mélyében az óriási hő és nyomás alatt gyémánt képződhetett. Ugyanilyen körülmények között keletkezett a többi drágakő is és előállításuknál ezen elvet: a föld hőt és óriási nyomást fogadták el alapul. Ily irányban kísérleteztek Desprete, Hannay, Moissan s újabban Verneuil is Párisban.

Gyémántot Moissanak sikerült előállítani, ki elek tromos kemenczében vegytiszta szenet s vasat olvasztott össze s a folyékony tömeget hirtelen lehűtötte: az olvasztótégelyt hideg vízbe mártotta vagy tartalmát vasreszelékbe öntötte. A hirtelen megmerevülő külső réteg oly óriási nyomást gyakorolt a még folyékony belső magra, hogy ezáltal a széntartalom kikristályosodott. A kihűlt vasban talált kristályok egy része fekete, más része szintelen volt, de egyikük sem érte el a félmilliméter nagyságot. Kristályalakjuk, fizikai tulajdonságaik a gyémántéval teljesen megegyeztek, oxigénben szénsavvá égtek el. Moissanak tehát sikerült mesterségesen előállítania gyémántot. De e kristályok oly aprók s előállításuk oly körülményes, hogy csak tudományos értékük van.

Néhány éve nagy port vert fel Lemoine, párisi vegyész találmányának hire; Lemoine azt állította, hogy tettszése szerint tud kisebb-nagyobb gyémántot készíteni. Egy gyémánt-kereskedővel szerződést is kötött a gyártásra és üzlettársa előtt több nagyobb darabot készített is.

Azonban csakhamar kitűnt, hogy Lemoine nem annyira lángeszű feltaláló, mint inkább ügyes csaló, ki az ellenőrző gyémántkereskedő előtt nagy ügyességgel csempészte be tégelyébe a titokban vásárolt gyémántdarabokat, melyeket a gyártási procedúra után, mint találmányának termékeit mutogatott. De leleplezték s a francia bíróság csalásért el is ítélte.

Nagyobb sikert ért el a kémiai szintézis a rubin előállítás terén. Többen kísérleteztek, de számottevő eredményt csak 1887-ben ért el két francia kémikus, Frémy és Verneuil. A rubinkészítés legelső kísérletét Gaudin végezte 1839-ben, ki durranó lángban megolvastott agyagból apró kis korundkristályokat állított elő, melyek azonban nem voltak nemes korundok (rubin, smagrad). Gaudin eljárása képezi ma is a rubinkészítés lényegét. Egy évtizeddel később a sevresi porcellángyár igazgatója, Ebelmen, agyagot, boraxot és kromoxidot olvasztott össze és sikerült is parányi, mikroszkopikus rubin színű kristályokat, rubin spinell, rubin balaiszt készítenie.

Majd 1880 körül Svájc-ból került a drágaköpiacra az úgynevezett «rubis reconstrues», vagy «rubis scientifiques» mesterséges rubin; hogy ki készíti s hogyan, az titok maradt. Állítólag egy kis falu lelkésze volt a mestere. Egy időre azután eltűnt s csak 1893-ban került ismét forgalomba Párisban a műrűn. Most sem tudtak készítéséről semmit, mindaddig, míg feltalálója magamagát árulta el véletlen elszólással. Michaud, a rubinok gyártója, apró rubin hulladékokat olvasztott össze-nagyobb darabokká.

Michaud rubinjai azonban nem érték el a természetes rubinok szépségét; belsejük foltos, felhős volt, keménységük sem érte el teljesen a természetesekét. Michaudt sikere sarkalta kísérletezésre Frémy és Verneuil párisi kémikusokat, kiknek első rubinjai a párisi múzeumban ma is megvannak.

Frémy és Verneuil, kik rubinon kívül a szafir s más korundfélék előállításával is próbálkoztak, megállapították, hogy első sorban is a lehető legtisztább agyag van szükseégük, melyből azután különféle festőanyagok hozzáolvasztásával előállíthatók a korundfélék.

Az első kísérletezéseiknél, agyagot, szénsavas káliummal, fluorbariummal és egy kevés kromsavas káliummal 1500° C. mellett olvasztottak össze agyagtégelyben s e tömeget egy hétig tartották folyékonyan. Lehűlés után szétörték a megszilárdult masszát s belsejében több-kevesebb vörös kristályt találtak: rubint. A kristályok színe halványabb vagy sötétebb vörös, de ugyan-

azon tégelyben sötét violaszínűek is voltak, sőt akadt olyan is, melynek egyik vége rubinvörös, a másik pedig violaszínű volt. E színváltozást a kromsavas kálium mennyisége okozta, mely nem oszlott el egyenletesen az egész tömegben. Frémy azt tapasztalta, hogy 3—4% ketted kromsavas kálium a legszebb rubinszínűre festi a kristályokat.

Frémy rubinjai a természetesekkel teljesen megegyezők, de kezdetben aprók, $\frac{1}{8}$ karátosak voltak. Habár ék-szerűen igy nem játszhattak valami kiváló szerepet, de az iparban, különösen a finomabb órák csapágyainak készítésére kiválóan alkalmasak.

Frémy nagyobb kristályok készítését is terve vette, véleménye szerint, ha nagyobb mennyiségű anyagot, 50 liternyit használ fel egyszerre, úgy majd a képződő rubinkristályok nagysága is kielégítő lesz.

Frémy idő előtt elhunyt, kísérleteit folytatta, ki most vezetője a francia Societé Hellerite Párisban levő drágakögyárnak.

(Vége köv.)

KÉPEINKHEZ.

II. Vilmos német császár 25 éves uralkodói jubileumához.

Az ünneplési zaj csak nem akar megszűnni Berlinben. Csak a napokban ünnepelte a porosz főváros uralkodója leányának esküvőjét, az ünnepségeknek napokra terjedő különféle változataival s úgyszólván még ki se pihenhették a zajos ünneplések fáradsalmait, már nyomába lépett egy másik, az előbbinél bizonyos tekintetben számottevőbb: egy jubiláris ünnep.

Ugyanis folyó hó 16-án volt épen 25 éve, hogy II. Vilmos Ő Felsége a németek császára lett. 25 év egy szerényebb társadalmi állásu ember életében is számottevő idő; még az ilyen ember is sokat alkothat, de sokat is ronthat ennyi idő alatt. Am a császár e 25 év alatt folyton csak alkotott, birodalma területét gyarapította és megerősítette a német népet a kereskedelem és ipar terén úgy, hogy általában elismerik, hogy az egész Németország Vilmos császárnak köszönheti folyton fejlődő óriási hatalmát, gazdasági gyarapodását és nagyságát.

Es ez a negyedszázados gigászi alkotás, amelynek jubiláris stációjánál folyó hó 16-án zajosan ünnepelve állott meg a német nemzet, a maga természetes valóságában ismerve, tiszteletet és hódolatot parancsol mindenfelé úgy a német birodalomban, mint a külföldön egyaránt.

Alig is lehet elképzelni népszerűbb uralkodót II. Vilmos császárnál. Népszerűsége pedig nemcsak annak a világszerte ismert körülménynek tulajdonítható, hogy úgyszólván mindenhová eljár, felolvasásokon s más nyilvános ünnepségeken résztvesz, hanem főként annak a példás családi életnek, amely minden alattvalója előtt ismeretes és amelynek egyik mozzanatát képeink egyike is gyönyörűen illusztrálja. A császár és császárné Ő Felségeik valóságos mintaképei az óvatos és gondos szülőknek, gyermeknevelési módszerükről pedig bárki is példát vehet. S bizony a császári gyerekszoba sok kedves jelenetről tetszheto tanúságot, amelyek a nagy uralkodó patriarobális családi életét oly boldoggá és örömteljessé tették.

Külföldi uralkodók nem vettek ugyan részt a jubiláris ünnepségen, de azért talán egyetlen államfő sem mu-

radt el a gratulálók sorából, amelyek a berlini nagykövetek által átnyújtott üdvözlő iratokban és drága ajándékok kézbesítésében nyertek kifejezést.

A német népek eme családias, kedves ünnepe minket magyarokat is közelről érdekel, mert mint a monarchia hű szövetségeseit, többszöri vendégünket, már régen megtanultuk csodálni, szeretni és tisztelni a nagy császárt. A budai királyi palotában egykor mondott pobárköszöntője pedig örökre emlékezetessé teszi előttünk a magyarság iránt tanusított nagyrabecsülését és jóindulatát.

HIREK.

Adományok. A létesítendő csendőrségi intermátus alapja javára újabban a következő adományok folytak be és pedig: Schlesinger Gyula fűrészgári igazgatótól Nagytapoljáról 4 K, a dárdai örstől 3 K és Mateisz János szolnoki szárnybeli csendőr ez. őrmestertől 10 K. Ezen adományokkal az alap vagyona 30,182 K 23 fillérré emelkedett.

Ellenszegülés. Földi Imre fehérgyarmati örsbeli csendőr, június 11-én Zsarolyán szatmármegyei községben, szolgálatteljesítés közben, Komáromi Bálint ellenszegülővel szemben, annak súlyos sérülésével végződő kardfegyvert használt.

Emlékkereszt alapítása. Ő császári és apostoli királyi Felsége 1913. évi június hó 9-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával egy oly szolgálati jelet méltóztalt logkogyelmesebben alapítani, mely különös katonai roudszabályok alkalmazásával adományoztatik.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az iszákosság gyógyítása. A hollandi nép flegmaticus, szorgalmas és csendben dolgozó nép, mely általában nem sok vizet zavar, de a mely egyáltalán nem szükölködik életrevaló és célszerű ötletekben. Így például a hollandiaknak most a legszebb kilátásuk van arra, hogy fokozatosan megoldják az iszákosság gyógyításának kérdését, melyet eddig sehol sem tudtak megoldani. E cél elérése érdekében ugyanis több hollandi város és község közigazgatása olyan eljárást eszelt ki, mely teljesen célravezető, noba magát az iszákost nem sújtja semmiféle büntetéssel, sőt nagy gyengédséget tanusit iránta. Ha a rendőr ittas embert talál az utcán, a ki nem tud egyenesen bazatalálni, bérkocsit hoz, arra felrakja a páciienst s a legközelebbi örszobába viszi. Azután orvost hivatnak, a ki megvizsgálja az ittas embert s meghatározza az időt, mikor őt — megint bérkocsin — a lakására lebet szállítani. Másnap aztán a menetdíjról s az orvosi honoráriumról számlát prezentálnak annak a vendéglősnek, a kinek koresamájában az illető loitta magát. Az új szabályzat életbeléptetése óta az iszákosok száma roppantul megfogyott a hollandi városok utcáin.

Új bibliai kézirat. A londoni ujságok egy új bibliai kézirat felfedezéséről irnak, a görög kódexekhez való kéziratról, mely a washingtoni egyetem legféltettebb kincse. A kéziratra Egyiptomban akadtak és Mr. C. L. Freer szerezte meg. A kézirat, mely apró görög betűkkel íródott, az ötödik-hatodik századból való és különféle fejezeteket tartalmaz, a melyek az új Testamentum

különféle kézírataiból hiányzanak. A rendkívül értékes leletet Sanders tanár, a Michigan-egyetem tudós professzora vizsgálta felül és fordította le. Mr. Freer Kairóban, 1907-ben négy bibliai kéziratot vásárolt; a Dentonononim egyik könyvét (Mózes 5. könyvét), Josua könyvét, Szent Pál leveleinek kéziratát és a washingtoni egyetem kéziratát, mely Szent Márkus írásainak (Krisztus feltámadása és menybemenetele) tizenhatodik, tehát utolsó fejezetét tartalmazza. A kézirat eladója, Ali Arabi, kijelenti, hogy a drága lelet Akhmin-ből való, a hol 1886-ban egy régi kriptában találták. Egyelőre a kézirat eredetét illetőleg élénk vita folyik az angol és amerikai tudósok között.

A legöregebb vőlegény. Még török körökben is föl-tűnést keltett egy sztambuli öreg muzulmán, Jusszuf agának a házassága. A mikor ugyanis megjelent a Fatih-negyedbeli imánnál, hogy nőülését bejelentse, kiderült, hogy 106 év nyomja a vállát. Jusszuf aga azonban matuzsálemi kora ellenére kitűnő egészséggel örvend. Magas termete görnyedt ugyan, de arczszíne üde, szemének van még fényes és fáradtság nélkül tesz meg három-négy kilométernyi utat. Értelmes ember, szívesen válaszol a kérdésekre. Soha életében se bort, se szeszes italt nem fogyasztott és nem is dohányzott, felesége azonban huszonhárom éves kora óta már négy volt (az aga mindig egynejeségben élt) s mindegyik megajándékozta gyermekekkel. Mostani választottja egy negyvenkét éves özvegy asszony, a Fatih-negyedbeliek szerint csinos teremtés. A török újságok megratulálván Jusszuf agát, muzulmán szokás szerint azt kívánták neki, hogy Allah tegye termékkennyé házasságát.

Drága képek. Párisban a minap került árverésre egy bíres londoni amatőrnek, John Ballinak képgyűjteménye, a melyben főleg a modern mesterek voltak képviselve. A vásár összesen 1,078.050 frankot eredményezett. Corot egyik képe 181.000 frankért kelt el, egy másik képeért 79.000 frankot, egy harmadikért 68.000 frankot fizettek. Négy kisebb képeért 136.000 frankot adtak. Meissonier egyik nagy esata-vízfestménye, 14.500 frankot bozott. Theodore Rousseau egyik tájképét 69.000 frankért vásárolták meg. Diaz egy képeért 73.000 frankot kínáltak. Két Daubigny-kép 50.000, illetőleg 46.000

frankon. Troyon képe 46.500, Van Marcke képe 70.000 Delacroix képe 26.700, Isabey képe 15.500, Lhermitte képe 12.750 és Rosa Ronhuer képe 14.500 frankon ment át a vevők tulajdonába.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

Sukri. Az 1883. évi XIII. tez. 45. §-ában, valamint az «Utasítások a m. kir. esendőrség számára» 272. és 273. lapoldalán lovó táblázat szerint a községi előjáróság illetékessége alá tartozik, ugyanazon utasítás 102. §. 7. bekezdése szerint azonban a szolgabírói hivatalba is bejelentendő.

P. P. Ideiglenes nyugállományban levők a «Nősülési szabályzat a m. kir. honvédség és esendőrség számára» 38. §. szerint csak a esendőrkerületi parancsnokság engedélyével nősülhetnek. A küldött bélyegeket lapunk javára bevételéztük.

R. J. esendőr. Az eset egészen világos: ha a cseléd lopja meg a gazdát, az eljárás csak a sértett fél indítványára indítható meg; ha ellenben fordítva történik a dolog, t. i. a gazda lopja meg a cselédet, akkor az eljárás hivatalból indítható meg.

Bizalom. Még bizonytalan. Néhány hét múlva határozott feleletet adhatunk.

340. 1. Kérje felülvizsgáltatása előtt — ha okmányilag igazolható. 2. Ilyen rendkívüli viszonyok között csak a saját előjárók dönthetnek. Ilyen ügyekben mi nem nyilváníthatunk véleményt.

Margareta. Arra, hogy tanulhasson, nem kell engedélyt kérnie; esupán a vizsga letételére szükséges szabadságot kell kérnie. A bélyegeket lapunk javára bevételéztük.

B. U. Forduljon az ottani állami építészeti hivatalhoz.

34. Az emlékkeresetre való igényt csak előjárói alapíthatják meg, forduljon tehát azokhoz.

1888. 1. Viselendők. 2. Szürke keztyű viselhető. 3. Fehér keztyűt szolgálatban (kivéve a díszet) nem lehet viselni.

159. Sorsjegye még nem nyert.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olcsón főm és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszervésztudója. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, czimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr-, síb-, míg **Reményi** legnagyobb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** Külön költségvetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kerendő.

36

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra. Családi házak és elegek létsáitása.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153-44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadunk hetéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek el intézetünkönél, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetétek után, melynek a betéte az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem kelti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy felzálogos biztosíték ellenében, juányos kamattal mellett. Utalványok, intőzvények és chequeok beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Vesziünk és e adunk értékpapírokat, idegen pénzeket

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Áthelyezettek:

A m. kir. belügyminiszter úrral egyetértőleg:
1913 június hó 16-ával:

tordai Sándor László alezredes, a VI. számú csendőrkerület beosztott törzstisztje, hasonló minőségben a IV. számú csendőrkerülethez: Kassára;

felsőásguthi Körtvélyessy Árpád őrnagy, a II. számú csendőrkerület beosztott törzstisztje, hasonló minőségben a VI. számú csendőrkerülethez: Székesfehérvárra;

Szányi Árpád alezredes, a IV. számú csendőrkerület beosztott törzstisztje, hasonló minőségben a II. számú csendőrkerülethez: Szegedre;

polyáni Boldizsár András, II. számú csendőrkerületbeli százados, szegedi pótszárnyparancsnok, a beosztott törzstiszt teendőivel való ideiglenes megbízás mellett, a IV. számú csendőrkerülethez: Kassára.

Megbizatik:

Báró Gyula alezredes, a IV. számú csendőrkerület beosztott törzstisztje, ezen csendőrkerületi parancsnokság ideiglenes vezetésével.

A tényleges szolgálati állományba felvétetik:

1913 június hó 1-ével:

Antal Károly, m. kir. I. számú csendőrkerületbeli nyugállományú járásörmester, az újból megejtett felülvizsgálat eredménye alapján, mint szolgálatképes.

Beosztási helye: Felvincz.

Okiratilag megdicsértettek:

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Sinclair Imre V. számú csendőrkerületbeli járásörmester, kétréndbeli gyilkosság tetteseinek kiderítése és elfogása körül szerzett érdemeiért.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Zeke Lajos járásörmester, huzamosabb csendőrségi szolgálati ideje alatt, a közbiztonsági szolgálatban, fáradságot nem ismerő kitaratással, ernyedetlen buzgalommal és szakértelemmel teljesített eredményes szolgálataért, nemkülönbén alárendeltjeinek helyes és célirányos vezetéséért és neveléséért, előljáró szakaszparancsnokának hathatós támogatásaért és jó magaviseletéért.

Horváth Mihály járásörmester, huzamosabb csendőrségi szolgálata alatt, a közbiztonsági szolgálatban minden alkalommal, fáradságot nem ismerő kitaratással, ernyedetlen buzgalommal és szakértelemmel teljesített hasznos szolgálataért, alárendeltjeinek helyes és célirányos vezetéséért és neveléséért, nemkülönbén jó magaviseletéért.

Beniczki Ferencz őrmester, a Seres János élesdszurdoki lakos sérelmére, 1912. évi augusztus hó 18-án virradóra elkövetett gyilkosság tetteseinek fáradságot nem ismerő kitaratással, ernyedetlen buzgalommal és leleményességgel folytatott nyomozás során történt kiderítéséért, elfogásáért és ekként az igazságszolgáltatás kezébe juttatásáért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. VIII. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Sándor László csendőr, mert Seres János élesdszurdoki lakos sérelmére, 1912. évi augusztus hó, 18-án virradóra elkövetett gyilkosság tetteseinek kiderítésénél, járőrvezetőjét hathatósan támogatta.

Előléptettek

1913 június hó 1-ével:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Koblicska András, Vorzsák János, Sági János, Tóth Kása István, Temérdek András, Galambos Márton, Nagy József és Lányi György; továbbá:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Kiss István I., Pelle Imre, Czelter Mihály, Németh János I., Varga János II., Szili János, Lábadi András és Csala Ferencz; végül:

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Barna Márton, Szöcs Gyula, Mészáros István, Kajcsa József, Máthé István és Szabó Ignácz őrsvezető cz. őrmesterek, *őrmesterekké*;

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Szepessy Árpád, Szabó Jenő, Farkas Dezső hadapródok, Jónás Gyula, Fitos János, Ferencz Tamás, Argyelán György, Németh Sándor III., Szabatyán István, Herczeg Imre, Tóth István II., Faragó András, Denes József, Barta József II., Gersch József, Kocsis Lázár, Szakács József, Nagy József I., Olasz István, Szántó János, Baráth Lajos, Boldizsár Mihály és Szabó Imre; továbbá:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Neuhoff Antal, Krajcsovic János, Erdei István, Szabó Sándor II., Fölker András, Dezső Balint, Szücs Lajos II., Vargu Antal, Hegedűs Mihály, Komáromi Miklós, Kürthy Elek, Jubász Mihály, Orosz György, Binszki István I., Magyar Antal, Csudó Pál, Kolozsi Károly, Vázsonyi János, Molnár János I., Pintér János I. és Orbán János I.; *végül*:

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Czifra István, Farkas Sándor, Lakatos Sándor, Orosz Mihály, Bakó Balázs, Szekeres Dénes, Négyesi Gyula, Mojsza János, Bitai Mózes, Laczkó Sándor és Opra Gécz Pál csendőr cz. őrmesterek, *őrsvezető cz. őrmesterekké*.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

Az I. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel elláttattak:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Szabó Károly csendőr, 1913 április 5-én;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Vekerdy Benjamin törzsrőmester, 1912 május 12-én, Matuz György járásrőmester, 1913 február 2-án és Máthé Miklós törzsrőmester, 1913 május 1-én; végül

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Rorvath Gyula törzsrőmester, 1913 június 7-én.

A II. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel elláttattak:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Sas Károly őrsvezető ez. őrmester, 1912 május 5-én, Hasur István csendőr, 1913 január 11-én, Szatmari Ferenc csendőr ez. őrmester, 1913 január 15-én, Szabó Miklós csendőr, 1913 január 18-án, Főrizs Károly csendőr ez. őrmester, 1913 január 21-én, Ungi Mihály csendőr ez. őrmester, 1913 február 1-én, Szabó József III., őrsvezető ez. őrmester, 1913 február 19-én, Mattyók Emil őrsvezető ez. őrmester, 1913 február 27-én, Batori József I. őrsvezető ez. őrmester, 1913 márczius 1-én, Csik János I. őrsvezető ez. őrmester, 1913 márczius 22-én, Szabó Sándor I. őrsvezető ez. őrmester, 1913 márczius 23-án, Arany János csendőr, 1913 április 25-én és Gubács József csendőr, 1913 május 15-én; végül:

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Szekely Sándor csendőr ez. őrmester, 1913 június hó 7-én.

Névváltoztatás.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Krapf Mihály próbacsendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1913. évi 70.340/VI—a. számú engedélye alapján vezetéknévét «Kisfalvi»-ra változtatta.

Szörös József próbacsendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 34.812/VI—a. számú engedélye alapján, vezetéknévét «Szalai»-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Benedek Ferenc őrsvezető ez. őrmester, Simon Emmával, 1913 május 12-én, Görgenyzentimrén.

Hugyi János csendőr ez. őrmester, Szolga Máriaival, 1913 április 20-án, Alsójárán.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Thoma Márton őrsvezető ez. őrmester, Bulogh Klárával, 1913 május 31-én, Gyónban.

Palaska Áron őrmester, Kanyó Francziskával, 1913 május 25-én, Csepán.

Szabó Gábor II. csendőr ez. őrmester, König Máriaival, 1913 május 13-án, Nagytétényben.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában: Kocsis Sámuel csendőr ez. őrmester, Szentimrey Etelkával, 1913 május 13-án, Pályuban.

Helyes Sándor csendőr, Tatár Annával, 1913 márczius 30-án, Krasznahorkaváralján.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában: Opra Gézei Pál csendőr ez. őrmester, Kelemen Annával, 1913 április 19-én, Kezdikőváron.

Füleki József őrsvezető ez. őrmester, Beke Ilonával, 1913 május 13-án, Marospetresen.

Mics György csendőr, Rheind Zsófiával, 1913 május 15-én, Kissinken.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában: Szücs Mihály őrsvezető ez. őrmester, Tokai Margittal, 1913 május 3-án, Kőrostauresán.

Szanto Tivadár őrsvezető ez. őrmester, Mezei Julianával, 1913 május 6-án, Battonyán.

Csendőrségi kalapborítók a 1 kor. 50 fill. **Íróasztalra dobozok** a 6 kor. **Íróasztalra rekesz-fedőlapok** 60 és 80 fillér.

Mindazeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő kék preselt papíroszal bevonva — szolgálati könyvek, melyek hivatalból bementve külföldre csak otthonra esnyen — csak bérmentve küldöm vissza is — legjobban és szépen bekötetnek, továbbá mindenféle könyvkötő munkát és bármily alakú dobozokat is külön méretek szerint elismert jó és szép kivitelben, olcsó áron ajánlunk.

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, **Brassó**, 20 K-án felel megrendelési portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Nyáriszürkekeztük és felszerelési tárgyak állandóan kaphatók.

Cs. 7. Szemleutasítás szerinti összes nyomtatványok és könyvek raktárunkon kaphatók.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.

VII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1913. 26. szám.

Budapest, június 29.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA :

Egész évre -- 12 korona

Félévre -- 6 korona

Negyedévre -- 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal :

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest. IV. Egyetem-utca 4. sz.

Az önképzésről.

Írta: Pajtás.

Önképzés olyan szó, a melyről gyakran hallunk, olvasunk és beszéd közben különböző formákban használunk.

Igy például egyik önképzésével foglalkozik; mások elhanyagolja önképzését; harmadik törekszik önképzésével előbbre jutni stb.

Mi is az az önképzés tehát, a melyet olyan gyakran emlegetünk s ennek a szónak a helyes jelentőségét mi esondőrök hogyan értelmezzük, hogy alárendeltjeinknek világosan, tárgyilagosan és kimondtően magmagyarázni tudjuk azt?

Önképzés. Maga a szó kifejezi, hogy önmagunk, a saját egyéniségünk képzéséről beszélünk olyanformán, hogy a képzést, a mi más szóval tudást, képesítést, szellemi eszeltséget, tökéletesedést jelent i, az egyén önmagától, önműködéséből szerzi meg.

Az önképző ember tehát maga-magának a tanítója, nevelője.

Hogy lehet ez? Hogy képezheti a esondőr önmagát? Ez a kérdés, a miről beszélni fogunk.

Minden tudás, a szellemi téren való ténfoglalás az önképzés folyamánya.

Hogy írni, olvasni tudunk, azt az iskolázásunk, a nevelésnek köszönjük, de hogy az írásunkat fejlesztve, önállóan fogalmazni tudunk, vagy hogy olvasni tudásunkkal tudományos és szakdolgozatokat olvasunk s azoldól tudást, szakismeretet szerzünk s ozzal a tudással a kor követelményeinek mindegyikét megfelelni tudunk, azt már az önképzésünknek köszönhetjük.

Az önképzés a tudás és a műveltség megszerzésére irányul. Művelt ember az, ki a tanultak, olvasottak, látottak és hallottakból saját egyéniségének megfelelően ki tudja válogatni, agyálom földolgozni és az életben helyesen felhasználni és alkalmazni a neki szükségeseket. A ki sokat olvas és tanul, lehet tudományosan képzett, de következtetésen még nem bizonyos, hogy művelt is; a mint hogy az, a kinek tele van a zsebe pénzzel, még nem bizonyos, hogy gazdag is, mert lehet az misé, lehet forgalmából kivonni a pénz, a mi zsebében van és lehet, hogy csak olesó rőzpénz és nem arany a sok pénz. Így van ez a tudással is.

A ki ludákos tiszólásokkal, divatos frázisokkal, mis

szavaival, gondolataival él, a nélkül, hogy meggyőződése volna, a mit beszél; az csak látszatra művelt, de alapjában felületos, hín ember, a ki csak felszínesen mutatja a képzett, okos ember külsejét; olesó tartalom- és gondolatnélküli, amolyan vásári műveltség van csak s így egyéniségének értéke, képzettségének súlya nincs. Műveltség komoly elhírítés utá nem eshetik, mert éppen az önképzésnek fogyatékosága zárja ki, hogy alapos, komoly, tartalmas embernek tartsák.

Látni való tehát, hogy önképzésünknek olyannak kell lennie, hogy a mit olvasunk és tanulunk, az ténylog meggyőződésünk szerint tulajdonunk legyen. Ha tudásunk egyéniségünkkel, foglalkozásunkkal, szellemi munkabírásunkkal arányban áll, akkor az önképzéssel szerzett műveltségünk teljesen megfelelő.

Lássuk már most, hogy a esondőrre mikor lehet azt mondani, hogy önképzésével foglalkozik? Vajjon akkor, a midőn hátról-hétre meglumlja a lezetkáját, és szószorint folmondja, szabad idejében a könyv mellett ül, önképzésén munkálkodik-e, vagy sem? És ha minden utasítást, szabályt megtanult, hovágezte-o teljesen önképzését, vagy nem s ha nem, akkor hol kell folytatnia azt?

Megint hasonlattal élék.

Ha valaki író akar lenni, azt nem azzal ért el, hogy nap-nap után írkaül tömértelenl s egy bizonyos idő múlva több kézírata lesz, mint X. vagy Y. írónak.

Kulcsiare lehet, hogy ő is írt annyi hetüt, mint a jelzett valamelyik író, de írás és írás közt különbség lesz, mert az író munkájában szellem és művészet van; amabban pedig csak betük és szavak lesznek. Nos így van ez az önmagát képzővel is, a ki azt hiszi, hogy valaminek a megtanulásával hofejazte azt, a mit tőle önképzés ozimén meglivánnak; az nincs tisztában az önképzés fogalmával.

Az önképzés nincs kimerítve az elméleti tudás megszerzésével, hanem képezni kell a jellemet, a gondolkodásmódot, a beszédmodort és sok más egyebet, hogy az önálló, jellegzetos egyéniség kialakulhasson.

Ugyebár, hogy a nyomozás során, ha a tettes beismeri is a tetésre rótt bünesselalményt; a esondőrnek kötelessége a nyomozást tovább folytatni, hogy minden körülményt, melyek a bünesselalmény érzelmi és értelmi okaita fényt vethetnek, világosan lásson.

Ezt nem azért teszi csupán, mert a szabály így von-

Hegedüt, harmonikát, tárogatót,

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER I.

és a többi hangszereket általánosan olismert legjobb gyártás szállít.
os. M. kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánostid utca 5. — Gyára: Óntőháza utca 8. — Régi hangszerek javítása, vétele és beeszerelése. — Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik.

deli, hanem elsősorban azért, hogy az illetékes hatóság tisztán lássa a kézenfekvő esetet. Ezenfelül pedig a csendőr itt önképzést is végez, mert megismeri a hűnösök világát, megismeri oltokat, a melyek egy-egy hűnöslekmény irányítói szoktak lenni; a kikérdezés fogantatásával az emberekkel való hűnös-módban gyakorolja magát a végeredményében a nyomozó szolgálathoz szerzett tapasztalati tudással önképzését vitte előbbre.

Hasonló az eset az önképzést ezéző tanulással is. Nem elég valamit csak a nyomatott szöveg után megtanulni a mint kész dolgot az emlékezés tárházába elraktározni, hanem el kell mélyedni abban, a mit olvasunk a keresni, kutatni kell benne az értelmet, az összefüggést azaz a ezéllal, a melyet az szolgálni kíván a csak akkor higgyük el és valljuk magunkénak, ha elménkkel teljesen átértéztük és megértettük. Ez az alaposság, a melyet megszokni ép úgy szükséges a szolgálatteljesítésben, mint az önképzésben és minden munkánkban, ha rendos emberek akarunk lenni.

Az alaposság megkívánja, hogy mikor önképzésünkről gondolkodunk, tisztában legyünk önmagunkkal. Ismerjük magunkat elfogulatlanul; ismerjük magunkat jó és rossz tulajdonságainkkal együtt. Számoljunk munkabírásunkkal, élethivatásunkkal és legfőképen jellembeli, fajbeli és nemzeti sajátosságainkkal. Manapság igen szeretik, mint a haladás, a felvilágosultság ismérvét a nemzetköziséget, az internacionálisítást szerepeltetni minden téren. Angol, francia, stb. példákra hivatkozva vonatkozunk ki minden nemzeti szokásunkból és vannak sokan a társadalom különböző rétegeiben, a kik talán restellik is, hogy magyarok.

A magyar csendőr ne feledkezzék meg arról soha, hogy ő első sorban magyar ember, a magyar hazá fia, még akkor is, ha anyanyelve más egyiknek-másiknak.

Ne utánozzon, ne majmoljon idegen népeket, mert van a magyarnak nemes és szép jellemtulajdonsága ológ, csak azt ismerje meg helyesen és önképzésével törekedjék magában azokat kifejlesztve nemes, komoly gondolkodású, hazáját, fáját szerető, jó magyarrá nevelődni.

A magyar lovagias, katonai nemzet volt mindig a így a magyar ember jellemtulajdonságait a magyar csendőr, mint katonai is teljesen magáévá teszi. Hogy a magyar jellemet és jelleget illetőleg milyen legyen az önképzésünk, tudnunk kell, hogy az igazi magyar férfiban önzetlen, bátor, de nem jókheudi, nem öntelt; nyíltan, őszintén beszél, de más becsületét gyáván nem sérti, nem piszkolja; türelmes a magyar, de nem alattomos, meggyűnyészkodó, elviseli azó nélkül a bajt, megpróbáltatást, de nem szereti, ha szánakoznak rajta. Ezeket jó tudni és szem előtt tartani, mikor önképzésünkkel számolunk. Maradjunk magyarok mindenben és önképzésünkkel igyekezzünk a magyar csendőrség díszére, jó hírűvé gyarapítólag hatni.

A csendőrnek komoly a hivatása a feltételezi a hivatás,

hogy férfias, komoly ember legyen a csendőr maga is. Már pedig ha a csendőr mindenféle divatos, felkapott külsőségeket, bezzédmódot, magutartást szed magára, úgy jár, mint a falusi parasztleány egyike-másika a nagyvárosban, eziféle lesz, de izléstelen, mert laktopánhoz tarka kendőt visel a kesztyűs kezének körmei gyászosan sötétlenek. A csendőrtől nem divatos, társasági szalonnyelvet, hanem természetes, tisztességtagló, emberséges módot, nem idegen szavakkal kevert választékos beszéget, hanem nyílt, értelmes, katonai beszédet kívánunk.

Ezt a feltételt a csendőr csapatán az utasítások megtanulásával nem fogja tudni megszerezni. Ennek önképzés útján való megszerzése a műveltség kérdésével függ össze.

Az önképzés tehát nemcsak a szaktudásra, hanem a műveltségre is irányul. A műveltséget is általában tanulással, olvasással szerzi meg az ember; csak hogy a mit olvas és tanul az ember a műveltség megszerzése ezélljából, az csak akkor járul hozzá önképzésének gyarapításához, ha eszmecserevel, a gyakorlatra átvitt próbákkal, vitatkozással megszüri és megrostálja azokat.

És itt fordulóponthoz ér a műveltség megszerzésének kérdésében a komolyan művelődni akaró, és a tudásközdő, szerénytelen ember.

Lényeges dolog, hogy a komolyan művelődni akaró csendőr természetien ki tudja válogatni olvasni; valóból a hasznos és helyes dolgokat; azokat, a melyeknek önképzést ezéző megvitatása tényleg a művelődést szolgálja a nem tévelyedik el a szenzációk, a politika stb. tömkelegében, a hol ezéltalan szócsatával nem a művelődésben emelkedni, hanem inkább az okatlan fecsegők nivójára fog süllyedni.

A helyesen megválasztott tárgyról eszmecsere folytató, válogassuk meg az embert is tudás, jellem és módor tekintetében, a kitől tanulni akarunk. Lehetőleg olyan emberekkel, papokkal, tanulókkal vitázzunk, a kiktől valóban tanulhatunk. Mert ugyebár vannak emberek, a kikkel, a mint mondani szokás, nem lehet vitatkozni. Ilyen embert kerüljön a csendőr bizalmas eszmecserebe vonni; de ha mégis valahol alkérülhetetlenül bejut ilyen ember társaságába, igyekezzék úgy vinni a társalgást, hogy a nézeteltéréseket kerüljön. Az ügyesen vezetett társalgási gyakorlat is az önképzést munkálja, mert tapintatos, józani, meggondolt, fegyelmzett bezzédmóddal szoktatja rá az embert.

Az eddig elmondottakból kitünik, hogy az önképzés tulajdonképen a csendőrnek azon jellem-, módorbéli, magutartási tulajdonságainak kifejlesztésére irányul első sorban, a melyet az utasítás több szabása követendő szabályként előir. Hiába van meg például valakiben a szaktudás, ha azt a nagyközönséggel szemben való érintkezésnél nyers, faragatlan módorral nem tudja érdemlegesen alkalmazni; és viszont valaki helyesen hiába

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migréneket és fejfájásokat elmulasztja. — Ár: K 1,20. — Kapható minden gyógyszertárban. Készít: Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesenten. Orvosok által ajánlv. Három doboznál ingyen postai szállítással.

tudna viselkedni, ha szakmájára nem megfelelő. A mint látjuk tehát, a két fogalom szorosabban összefügg egymással.

És most megadhatjuk a feleletet is felvetett kérdéseinkre, hogy t. i. az önképzéssel nem lehet fele uton megmaradni olyanformán, hogy a szabályokat, utasításokat, rendeleteket megtanuljuk; hanem az önképzést fejleszteni kell a jellem, a módor, a magatartás, viselkedés, életfelfogás terén is mindaddig, a míg olyan csendőrökké válunk, a melyenkről ideális szempontból nézve az utasítás beszél. A szolgálati utasítás 4., 5., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 16. és egyéb szakaszaiban vannak kifejtve azon követelmények, melyek minden csendőrrre nézve irányadók. Ezeknek a főképen jellem, magatartás, szolgálatháni és azonkívüli viselkedésre vonatkozó követelményeknek a csendőr csak akkor fog tudni megfelelni, ha önképzését ezen a téren előbbre tudja vinni. A mikor tehát az utasításnak a jelzett szakaszait tanulja; ne csak a szavak, mondatok értelmét tanulja meg, hanem az azokban körvonalozott csendőrijellemet is tegye magáévá és igyekezzék módorát, viselkedését, egyéniségét sokról-fokra tökéletesíteni.

Ha valaki előri önképzésével az utasításban körvonalozott fokot, az bizonyára nem fog megállni a összetelt kezakkal azon merengeni, hogy önképzésével végzett a nincs már hátra semmi; mert igen valószínű, hogy lenkadatlan kedvet kap a további, a folyamatos haladásra, művelődésre. Finomabb lelke érezni fogja, annak szűkségét, hogy lépést kell tartania a haladó korral, s be fogja látni, hogy nemcsak a közmondás jó papjának, hanem a jó csendőrnök is holta napjáig tanulni kell, hogy hivatásának megfolytathasson.

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

Mélyen a föld alatt...

Irtó: Máthé Miklós törzsőrmester. (Vége.)

Ez okból és arra való tekintettel, hogy Páty cselédje azt állította, hogy az említett gyanús ügy melletti falrészt a Vuin otlóte utáni napokban meszelték be zöld festékekkel és a pinezo földjét is azután vonták be ezementburkolattal, elhatározta, hogy ha minként nem sikerül, az egész udvart és a pinezo földjét is felásatja és a fal festékes részét is letisztíttatja.

E szándékot közölte is társaival, a kik azt, hogy az eljárása eredményre vezetne, nagyon is kétségessnek találták. Mindazonáltal megmaradt elhatározása mellett és közölte azt Pátytyal is abban a roményben, hátha az beismeri a terhére felhozott vádat és megjelöli a helyet, a hol a hullát megtalálhatják, megkönnyítvén ezzel a hozzávalásnak látszó munkát. Páty azonban megmaradt tagadásu mellett.

Énődfogva második napon hozzáfogtak a festék le-

dörzshléséhez, a melynek fokozatos és óvatos eltávolítása után, az ügy említett részének megfelelő helyen a falon is, egymáshoz közel, fekete-vöröses foltok tűntek elő, ezeknek közepc táján pedig a falon egy olyan zúzódási nyomot fedeztek fel, mintha azt valamely oda-csapódó lövedék okozta volna.

Ezek mind megerősítették Kiss őrmestert abbéli gyanujában, hogy Vuin azon az úgyon gyilkolták meg, illetve az égési nyomokból és a falon talált zúzódásból következtetve agyonlőhették, míg a pinezo utólagos betonrozása azt az alapos gyanut keltette benne, hogy a holttestet oda temették el. Ez okból másnapra a pinezo földjének felásását határozta el s e szándékát közölte Pátytyal, a ki azt látszólag teljesen közömbösen fogadta.

Ezen az éjjelen azonban olyan különös változás történt Pátyon, a mi az eddigi konok tagadása dacára is eredményre engedett következtetni.

Másnap reggelre ugyanis, a mint a börtörből kieresztették, hogy az aznap pinezo ásatásához kísérjék, csodálkozva látták, hogy novezett előző napon még koromfekete baja, szemöldöke és bajusza teljesen megőszült, arczán pedig hosszú, mély barázdák keletkeztek, szóval teljesen megőregedett, jóléil annak, a mit külfömben maga is beismer, hogy egész éjjel egy cseppet sem aludt, hanem a sorsa felotti bizonytalanságon töprengett, de mint mondá, csak értatlansága tudatában való jogtalan meghurezoltatása és megszőgyenítettése miatt.

Holott mint néhány órával később kiderült, a lelepleztetése feletti aggodalom és a foletti töprengés nem hagyta aludni és a miatti bizonytalanság őszítette meg, hogy hol van a felesége s miért nem tüntette el hűncselekményének legelőyosabb bizonyítékát.

Ez a feltünő és csodálatos elváltozás még jobban megerősítette Kiss őrmestert említett gyanujában, miért is a tetemrehívásra előkészítve, azonnal a lakás pinezéjébe kísérték gyanúsítottat s ott az ő jelenlétében, a pinezo ezementburkolatát egész terjedelmében baltával foltával átkopogtatta, miközben annak közepc táján, egy másfel méternyi hosszú és egy méternyi széles területen észlelt s a többi helyek élesen kongó hangjától nagyon is észrevehetően elütő pufogó hangra megjegyezte, hogy ott a burkolat alja üres vagy legalább is laza földréteg van alatta, tehát ott lesz a hulla.

Páty még okkor is tagadta, hogy Vuin hullája oda volna elrojtve, de Kiss őrmester erre mit se adva, a burkolatot a jelzett helyen rajátkezűleg óvatosan felfeszítette, mire azonnal kiderült, hogy ott csakugyan kisebbbzerű mélyedés van, a mi a laza földnek természetes lenyomódása és a burkolattól ekként való olválása folytán állott elő.

Erre a két felfogadott napnyálmossal a földet ásatni kezdtó. Alig haladtak az ásással felmóternyire, mikor a laza réteg szélei önként leválva a szilárdabb talaj-

BUTOR

köszönésért v. részletfizetésre legjótányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

részekről, heomlottak és kialakult a gödör fekvése a teljes valóságában.

Ezen az alapon óvatosan folytatva az ásást, végre 178 em.-nyi mélységben ráakadtak a keresett hullára. Ekkor aztán Páity is beismerte, hogy az az általa agyonlőtt és oda elásott Vuin holtteste.

Ez a beismerés azonban már ekkor — úgyszólván — teljesen felesleges volt, mert a hulla, a nyolcz hónapi föld alatt léte daczára is, csodálatosképen nemcsak hogy feloszlásnak nem indult, de még csak meg sem feketedett, hanem teljes épségben megmaradva, a bőralatti zsiradékok teljes kiaszalódása folytán az egész test sárga viaszhoz hasonló, mintegy 2 mm.-nyi vastagságú kománcczal bevonódva, sárgaszínű mumiává vált, de személyében kétségtelenül felismerhető volt.

A hulla egy rózsaszínű fehéricsikos lepedőbe volt burkolva, feje egy tollas vánkossa begöngyölve. Inge, gatyája, harisnyája rajta volt. Ott volt mellette hotja, kalapja, kabátja, mellény-, nadrágja cipője, zsebtükre, zsebkendője; egy vánkosnak alsó és felső héja, a melyeken égéstől származó pörkölődések és nagy vérfoltok voltak láthatók.

A hullát és a mellette talált tárgyakat kiemelték és a leletről az ujvidéki kir. ügyészséget értesítették.

Másnapra aztán, mire a kir. ügyész és az orvosszakértők kiérkeztek, Páity és neje is töredelmesen beismerték, hogy Vuint, mikor az az ágyban aludt, előbbi lötte agyon.

Cselekménye súlyosságát azzal igyekezett Páity enyhíteni, hogy esti beszélgetésük közben Vuin azon állításából következtetve, hogy 35 évvel azelőtt egy öreg szerezsánt agyonlőtt, rájött, hogy az a szerezsán az ő apja volt, mire elbatározta, hogy ő meg a szerbeknél szokásos vérbosszú alapján Vuint pusztítja el. Feleségének, a ki ekkor már a konyhában aludt, e tervéről mit sem szólt, csak bevárta, hogy Vuin az ágyban elaludjon s ekkor liezkóra töltött nagy pisztolyával egy lövéssel agyonlötte. Azután a kabátjából két pénztárczát 2260 korona készpénzzel, Vuin forgópisztolyát, két darab szemüvegét, tajtékpipáját, zseboráját ruházatából kivette, ujjairól a gyűrűket lehuzgálta s hogy tettét elpalástolhassa, még azon éjjel a hullát a pinczébe elásta. Másnap pedig a tőle elvett ékszereket a kertben ásta el.

Ezután szeptember elsején elutazott Titel állomásra s ott írta az első levelező lapot Vuin asszonyának s azt a Tündéresi vasut állomáson a vonat szekrényébe dobta. Majd hazatérve a kertben elrejtett bolmikát kivette és kerékpáron átment Péterváradra, ott az ékszerek kivételével mindent a Dunába dobott, kerékpárját a vasut állomáson hagyva, gyorsvonaton Szabadkára utazott s ott a Vuintól elvett aranyórát és ékszereket 105 koronáért zálogba tette s megírta Vuin asszonyá-

nak a második zárt levelező lapot; hazatérte után pedig a pinczéje földjét ezementburkolattal ellátta.

Hogy pedig még jobban elbáritbaassa magáról a gyanut, a kátyi szerb hitközség korcsmajának bérbevételéhez két helyről 500 korona kölcsönt kért, de ezeket hamarosan vissza is adta és a bérletért járó 624 koronából 600 koronát a Vuintól elvett pénzből kifizetett, 24 koronával pedig, mintha több pénze nem volna, adós maradt.

De még ezek után sem érezte magát biztonságban, miért is október 5-én horvásárlás ürügye alatt átment Szerémségbe s onnan kiszökött Amerikába, a honnan a hat hónap eltelté után csak azért jött haza, mert felesége egyre azt írta, hogy Vuint nem keresik s őt nem gyanúsítják.

A vele vadlázasságban élő nő nem volt részese a cselekménynek, sőt benn se volt a szobában, mikor ő Vuint agyonlötte, a konyhában aludt s csak a lövés hangjára sietett be. Hogy pedig őt el ne árulja, agyonlövással fenyegette meg. A pénzt az elmúlt nyolcz hónap alatt mind elköltötték. Azt pedig tagadta, hogy Vuinnál 7000 korona lett volna.

Később odamódosította a vallomását, hogy önvédelemből lötte agyon Vuint, mert ez, mikor tudtára adta, hogy az általa agyonlőtt szerezsán az ő apja volt s e miatt szóváltásba keveredtek, őt is megfenyegette, hogy agyonlövi, sőt a további veszekedés közben rá is lött, de nem találta, mire ő, hogy még egyszer ne lőhessen, kezeügyében volt pisztolyával agyonlötte azt.

A járőr azonban mindezen állításokat megegyeztetve és kinyomozta, hogy Vuin akkor, mikor Páity apját ismeretlen tettesek agyonlőtték, csak 17 éves subancz volt és mindazok szerint, a kik ismerték, erkölcsös, szolid életet élt. Megállapították még azt is, hogy 35 évvel azelőtt kik voltak Páity apja meggyilkolásával gyanúsítva és félévig vizsgálat alatt.

De megdöntötte a csendőri nyomozás az önvédelem meséjét is, a mennyiben Páity ama állításának valótlanságát, hogy az eredménytelen lövés az ablakfüggönyt furta át, az egyik ablaküvegét kitérte s annak sarokvasán nyomot is hagyott, a tárgyak bűnjelként való biztosításával és szakértői megvizsgálásával kétségtelenül kimutatta; azzal pedig, hogy az eseménynek egyedüli, esetleg nem befolyásolható idegen tanuját, a cselédleányt is elküldték hazulról, az előre megfontolt szándékot bizonyították be.

Így aztán, mivel az orvosszakértői vizsgálat is megállapította, hogy Vuin, a fejébe intézett s azonnali halált okozó lövés folytán halt el, az ujvidéki esküdt-bíróság 15 évi fegyházra ítélte a raffinált gyilkost; nejét pedig, habár behizonyult ellene, hogy a bűncselekményt nemcsak elhallgatta, hanem férje előnyének biztosítására hamis tanukat is szerezni iparkodott és a

Valódi tajtékpipák, szipkák

valószínű az összes dohányzó-csököknek legjobb minőségben és legolcsóbban kaphatók

SCHWARTZ FÜLÖP UTÓDÁNÁL,

Szegeden, Kárász-utca 6. — Alapítva 1866-ban.

Csendőrség részére előnyös részletfizetési kedvezmény! Kívánatra képes árjegyzékkel valamint órsóknak választékmal szolgál.

Norvégiai tájképek. — Norfjord Loan vidékén.

rablott összegből több mint 600 koronát ő is felhasználta, ezenfelül ugyanabból mintegy 400 korona értékű ókaszert is vett neki Páity, azon az alapon, hogy életét feltéve, kónyszer hatása alatt cselekedett, felmentette.

*

Kiss őrmester hat hónapon át folytatott adatgyűjtésének és az általa éppen a szükséges pillanatban, kellő körülátással és gyors elhatározással megindított és társával együtt a legkiszámítottabb és minden legkisebb részletre is kiváló pontossággal kiterjesztett nyomozásnak, és különösen Kiss őrmester szívós kitartásának, türelmének és genialis megfigyelésének gyümölcse volt ez az eredmény.

Szinte bámulatos az a kiterjesztett kémrendszer, amelyről a környékbeli előjáróságokat, egyes rendőri és magánegyeneket magához lánczolta, besugóivá és értesítőivé tette s az adatgyűjtésekre felhasználta; és tudta ezeket tenni oly ügyesen és oly titoktartással, hogy a szokásban volt tettesnek itthon maradt figyelő társa még csak gyanul sem foghatott a körültekintő szorosabbra fűződő nyomozás hálójáról, sőt annyira biztosnak érezte magát és férjét a leleplezhetéstől, hogy utóbbi éppen ő hívta, hívogatta haza s juttatta akarattalul is az igazságszolgáltatás sujtó karjaiba. Holott bizonyosra vehető, hogy ha Kiss őrmester csak egyszer is kikérdezi e nőt, vagy megfigyelései tudomására jutnak, Páity nemcsak hogy haza nem jön, hanem még nejét is kiesalja maga után.

Azért is igyekeztem ennek az esetnek minden mozzanatát, habár kissé hosszadalmasan is, de a lehetőség szerint teljes részletességgel kidomborítani, hogy a terület minden tagja megismerhesse, tanulmányozhassa ezt az igazán érdekes és tanulságos nyomozást; és, hogy ennek tanulmányozásából gyarapítandó ismereteit adandó alkalommal mindenki felhasználhassa; a kellő részletességgel kimutatott adatgyűjtést, s a nyomozásnál kifejtett szívós kitartást, türelmet és genialis leleményességet pedig teljes valóságában állíthassam követendő példa képen a csendőrlégénység elé.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A chemia titkaiból.

(Vége.)

Úgy a rubinnak, mint a safírnak készítésénél vegytisztá agyagot használnak alapanyagul, ehhez vegyítik igen csekély mennyiségben a megfelelő festőanyagot.

Egyik legkörülményesebb munkája a gyárnak a vegytisztá agyag előállításá. A festőanyagok pontos lemérése is igen fontos, mert a legcsekélyebb eltérés (milligrammnál kevesebb is) már befolyásolja a színt. Természetesen a festőanyagok, valamint a keverés aránya gyártási titok.

Maga az olvasztó, helyesebben a gyártókészülék meglehetősen egyszerű. Két részből áll: felül van az anyag-

tartótégely (tartalmazza a vegytisztá agyagot és festőanyagot), melybe oldalt nyílik az oxigént vezető cső. E tégely alul tölcészerűen csővé szűkül s ebbe nyílik a hidrogén vezetéke. Az egész készülék tűzálló agyagtégelyben végződik, melynek feleke lecsavarható. Az alsó tégelyben gyűjtják meg a durranógázt (oxigén és hidrogén keveréke), melynek tüze izzásba hozza az egész készüléket, a tartóból az oxigén magával sodorja poralakú anyagot, mely a nagy hőben, 2000° C., megolvadva lecsöppen az alsó tégelybe.

Jellemző a Verneuil olvasztóira, hogy míg más olvasztókban az anyagok egy tömeggé olvadnak össze, addig itt különálló kristályok keletkeznek. Ugyanis a mint a festőanyagot tartó tégelyben megömlik az agyag és a festék, cseppekben hull alá s mire leér a csepp kristályvá alakul. Nem szabad azonban szabályos, egyenes vonalú éllel elképzelni a kristályt, hanem, mint a természetben is előfordul, az élék le vannak gömbölyödvé.

A gyárban igen sok ilyen készülék van felállítva, melyek ellenőrzése oly egyszerű, hogy egy-egy munkásra, sőt munkásnőre is öt-hat készülék van bízva. Az alsó tégely fehér izzásig áttűzesedik (2000° C.) úgy, hogy a szemtel megvakítaná a fénye, ezért mindegyik mellett két üveg van fakteretbe foglalva s ezeken át történik az ellenőrző szemle.

Egy-egy készülék óránként, nyolcz-kilencz karát rubint, safírt, vagy egyéb korundfélét állít elő. De 80 karátot is lehet hennők készíteni.

Verneuil rubinjai minden fizikai tulajdonságban megegyeznek a természetesekkel, csupán egy módon lehet megkülönböztetni egymástól.

Az igen vékony természetes rubinlemezken mikroszkop alatt vékony, párhuzamos vonalakk tűnnek elő, míg a mesterségesen e vonalak helyett igen apró hólyagocskák látszanak, melyek valószínűleg onnan származnak, hogy mikor a porrázóllott alkotóanyagok cseppfolyósákká lettek, egy kevés durranógázt nyeltek el.

A rubinkészítés feltalálása után szinte egyszerűnek látszott a safír előállítása, csak a vörösré festő kromoxid helyett kell valami kékre festő anyagot az agyaghoz keresni. Csakhogy épen ez a kékre festő anyag okozott sok gondot a kísérletezőknek.

Mintbogy a rubin kísérleteinél többször nyertek kék kristályokat, előbb a kromoxiddal próbálkoztak, majd vasoxiddal és kobalttal.

A kobaltot magnésiasulfáttal vegyítették az agyaghoz, s igen szép safírokat nyertek így, de mesterséges világításnál lilába játszott a színük. E safírokról azonban a tudományos vizsgálat megállapította, hogy nem safírok, hanem kék spinellek (magneziatartalmuk van); Hope-safírnak nevezte el a drágakő-kereskedelem.

A múlt év elején végre sikerült Verneuilnek úgy színt, mint egyéb tulajdonságaiban a természetes safírral megegyező követ készítenie. Hosszas kísérletezés után megtalálta végre a helyes festőanyagot. Verneuil safírkészítésénél a vegytisztá agyaghoz vas- és titanoxidot használ fel festőanyagul s így a legzöbbsz búza-virágzsinő köveket állítja elő. Az olvasztókészülék oszlopnem azonos a rubinyártáshoz használtakkal.

A smaragdkészítésére az első kísérletet 1848-ban tette Ebelmen, bár nem szintetikus úton állította elő. Ő ugyanis porrázóllt smaragdhulladékot bórsavval és egy kevés kromoxiddal olvasztott össze. Újabban készítenek már rekonstruált smaragdokat is Párisban.

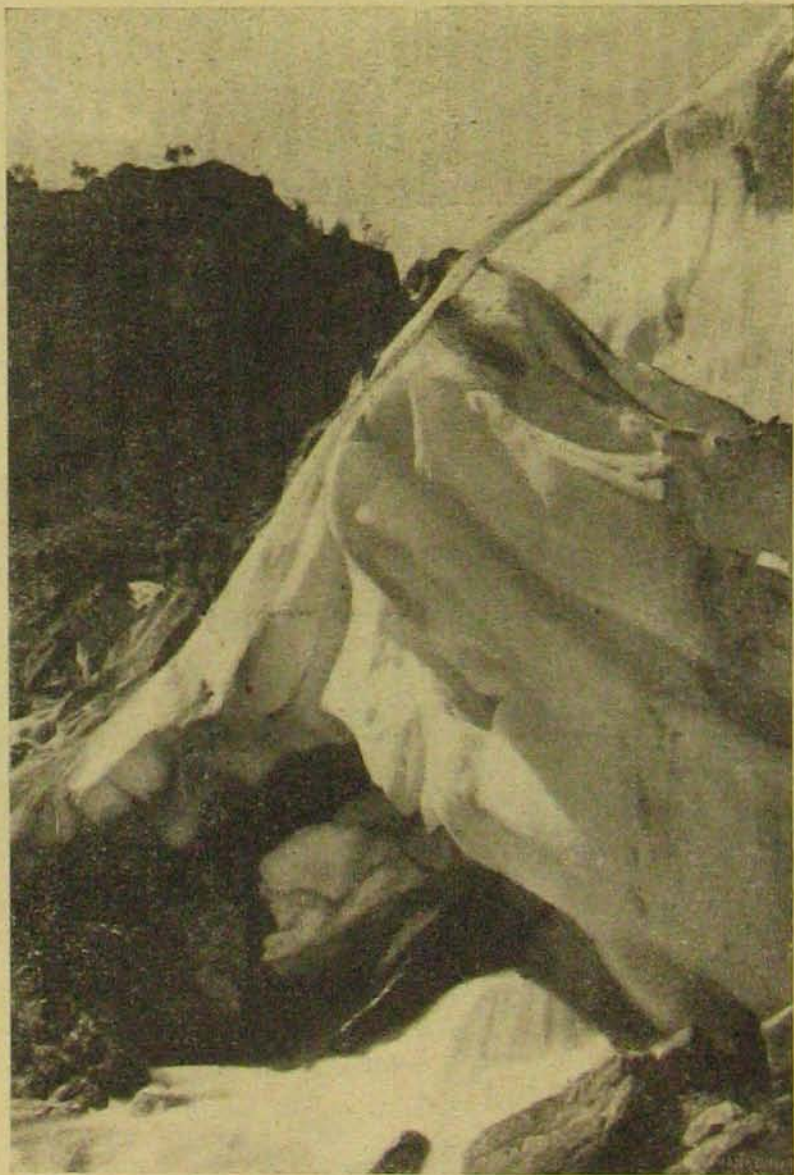
1000 koronát

adtam volna annak, a ki ből- és gyomorgörcsöimtől meg szabadult és szorongásra csak 5 koronámba került 12 üveg

GYARMATI-FÉLE UNIVERSAL BALZSAM,
melyet jó barátom tanácsára hoztam. Azóta többen tapasztaltuk, hogy ezen balzsag hatására határozottan, gyomorgörcs, köhika, s fekérekedés, étvágytalanság és gyomorégés esetekben. F. Peter gazdán. Kapható: Gyarmati Emil gyógyszerész, Bal-191, ss. Próbára 1 üveg is kapható, ha a pénzt előre beküldi. Szállítás és csomagolás nem számít.

Vadregényes tájkép Trollhatannál, Götoborg közelében. (Svédország.)

Részlet a Buarbru glecserből. Odde közelében. (Norvégia.)

Svédországi és norvégiai tájképek.

As opál és a különféle kvarczok készítését is megkísérelték már. Ebelmen kovasavas éthert bontott megneves légárammal s a kivált anyag a valódi opállal azonos volt.

Később többen foglalkoztak opálkészítéssel, Becquerel, majd Frémy, Fouquet. Utóbbi fluorhidrogént és vizgőzt bocsátott a vörös izzásig hevített kovasavra, az így nyert opálgolyócskák a természetes opállal azonos tulajdonságúak voltak.

Kvarczot mesterséges úton Hautefeuille állított elő 1878-ban, úgy, hogy amorf kovavasat natrium-wolframmal összeolvastva egy hétig tartott 900°-ra hevítve, lehűléskor szép kristályokban vált ki a kvarcz. Kísérleteit szép eredménnyel folytatták Friedel és Sarasin kémikusok, kik bár apróbb, de igen szép kristályokat készítettek.

Természetesen, az utóbbiaknak mesterséges előállítására nem játszik oly nagy szerepet a gyakorlati életben, mert a természetes eredetűek sem oly értékűek, mint a milyenek a rubin, safír és a smaragd. Ellenben annál nagyobb forrongást idéz elő a drágaköveskedelemben a rubin és a safír. Nemcsak mesterséges köveket fogunk adni természetesen helyett, hanem mesterséges rubinapinnelt a rubin s Hoppe-szafírt a valódi safír helyett.

Így 1909-ben nagy port vert fel Párisban a «hamis rubinok pórs» (le procès des faux rubis). Az ügy nemcsak az ékszerkereskedők körében idézett elő izgatottságot, hanem a jogi körök figyelmét is magára vonta, mert ez az eset volt az első, a melyben az árúk eladásában elkövetett csalások és élelmiszerek, valamint mezői termények barmisításának megakadályozásáról és megtorlásáról szóló 1905 augusztus 1-iki törvényt a drágakövek eladására is alkalmazták. Az ékszerészek szindikátusának panaszára a törvényszék vád alá helyezte Baumann ékszerészt azért, mert mesterségesen előállított ékköveket valódi rubinokként árusított. A vizsgálat kiderítette, hogy Baumann kirakátában «rubis» név alatt mürubinokat helyezett el s még bozzátette, hogy a drágakő «finom, valódi garantált». A bírósági szakértő véleménye szerint az ékkövek mesterségesek. Az ügyész család kísérletének minősítette e cselekményt. Majd az 1905-iki törvény értelmezésében kiemeli, hogy ez a törvény nemcsak, mint általában hiszik, az élelmiszerek eladására vonatkozik, hanem mindenmü árucikkal üzött visszaélésekre. Végül kérte a bíróságot, hogy mivel Baumann az első, a kit e büncselekményért a kereskedelem ezen ágában büntetni kell, ne szabják nagyon súlyosra a büntetést, érintetlenül hagyva természetesen az ékszerkereskedő szindikátusának azt a jogát, hogy az őket Baumann rosszhiszeműsége révén ért veszteséget rajta megköveteljék. A bíróság Baumannt száz frank pénzbüntetésre ítélte.

Mint hogy a mesterséges köveknek a természetes kövektől való megkülönböztetése nagy szakértelmet kíván, a laikus közönség úgy óvatja meg magát a csalódástól, ha megbízható ékszerésznél vásárol drágaköves ékszert. Az arany-, ezüstárúnál a fémjel biztosítja a vevőt, hogy a vásárolt tárgy tényleg arany, illetve ezüst; a drágaköveknél azonban csak az eladó czég jó hírneve, tisztessége óvhatja meg a csalódástól.

KÉPEINKHEZ.

Svédországi és norvégiai képek.

A szabad természet ezerféle változataiban és a gyönyörű tájakok festői szépségeiben gyönyörködni szerető

emberiségnek egyik legkeresettebb vidéke Svédország és Norvégia területe. Kevés terület is van a földkerekségén, amely ennyi lebilincselő és gyönyörködtető látványossággal szolgálhatna az ilyenek iránt érdeklődő emberiségnek.

A két ország nyugoti, valamint Norvégia északi partjain az égbetörő hegyek örökös hó és jégfedte csúcsai, a napfényben tündöklő glecserek, lenn a meredek szirtok alján az Atlanti-océán és az Északi-jégestenger morajló hullámai, ez emberi elme által fel nem fogható módon létrejött fantasztikus alakulatu óriási begyszakadékok és bevágódások a tengerpart sziklás hegyeibeiben s az ezekbe beömlő tengerár által alkotott 80—100 km. hosszúságu gyönyörű fjordok (olvasd fjórok) és az ezek végén, az ország belterületén, gyöngyfüzérként alakuló szigetecsoportok, valamint az örökös hó és jéggel borított hegyek által táplált bővizű patakok, elragadó víz-esések, folyók és óriási tavak s az örök természet lépésnyomon váltakozó pazar szinompája oly elragadó látványt nyújtanak a szemlélő elé, hogy egyszeri látás után is elfelejtetetlen emlékként maradnak az ember lelkében.

Ennyi természeti szépség mellett aztán nem lehet csodálkozni, ha nyár folyamán a turisták, tájképfestők és üdülők ezrei keresik fel Svédország és Norvégia gyönyörű vidékeit hosszabb tartózkodásra, amelyet még kellemesebbé tesz a két ország művelt és rokonszenves lakosságának az idegenekkel szemben tanúsított barátságos és jóindulatu viselkedése is.

Olvasóink között ugyan kevesen lehetnek, akik ezt a természeti szépségekben gazdag vidéket szinről-szinről láthatták, de a jelen számunkban közölt képek látása után már, csak kevés képzelődő tehetség mellett is, maguk elé varázsolhatják azt a lebilincselő pazar szinompát és gyönyörű látványosságot, amely folyton és folyton csalogatja Svédországba és Norvégiába a tanulni, üdülni, szórakozni vágyó és természetkedvelő emberiség megszámlálhatatlan sokaságát.

HIREK.

Egy haramia elfogása. A Brassó megyében felbukkant rablóbanda vezére, Morareszku P. János, június 14-én Romániában elfogott. Elfogásának, ami több emberéletbe került, körülményei a következők: Nevezett június 14-én Romániában Curto de Arges község közelében egy iparvasuton utazva, két román rendőr-mester által gyanusnak találtatván, igazolásra szólítottatott fel. Morareszku a felbivásra a zsebébe nyult s az onnan hirtelen előrántott Browning-pisztolyból tett két lövéssel a két rendőrt halálosan megsebesítette, majd a két rendőr segélyére siető utazóközönség közül is többeket — köztük egy nőt halálosan, — megsebesített s az ekként keletkezett zürzavarban Morareszku a mozgó vonatról leugorva, a közeli erdőbe menekülni igyekezett. Azonban a vonat megállott, melynek utasai, kik között egy fegyverrel rendelkező erdőőr is volt, a menekülő Morareszkut üldözőbe vették s azt az erdőőr több lövés után balczombon találva, menoképtelenné tette. Így sikerült az utazó közönségnek a haramivezért, kinél meglövés után egy Browning-pisztoly és 86 darab élestöltény találtatott, elfogni és a pitoschi román kir. bíróságnak átadni. Morareszku személyazonossága, miután úgy azt, mint a terhére rótt büncselekményeket, valamint a rablóbandához való tartozanlóságát is konokul tagadta, az ennek megállapítása szőljából Romá-

niába kiküldött és öt személyesen jól ismerő két bizalmi egyén által kétségtelenül megállapított.

Garázdálkodó katona. Komáromi István, debreczeni méntelepbeli katona, június 15-én este kilencz óraker Bátyu község utczáján, duhajkodása közben négy polgári egyén társaságában, Bagossy Sándor bátyui őrsbeli szolgálatteljesítő csendőrt kivont karddal megtámadta. Bagossy csendőre a támadó katona ellen szuronyfegyvert használt és azt életveszélyesen megsebesítette. A sebesült katona ápolás céljából a munkácsi csapatkórházba szállított.

Agyonlőtt őrsfőznök. Torma Sándor csendőr, június 21-én este hét óraker ismétlő pisztolyát nyolcz darab élestölténnyel magához véve az őrs konyhájába ment s ott az őrsfőznököt négy lövéssel agyonlőtte. A csendőr a bűntény végrehajtása után az ismétlőpisztolyt, a kerten át elmenekült. Nyomozása folyamatban van.

Talált csomag. Június 13-án este Budapesten, a nyugoti pályaudvar III. osztályu várótermében egy barna papirdoboz s abban a következő tárgyak találtak, úgymint: 1 drb. törülköző, mindkét szélén széles piros csikkal és Cs. J. monogrammal, 1 drb. köpper német alsónadrág, kékvirágos övvel, 1 drb. fehér vászon-ing J. Cs. monogrammal, 1 drb. ruhakefe lószőrből, 1 drb. új olló, 1 üveg szidol, 1 drb. gombvilla bádogból és 4 drb. kis élezip. Ezen tárgyak, melyek valószínűleg egy a karhatalomhoz vezényelt csendőr tulajdonát képezhetik, igazolt tulajdonosuk által a megtalálónál, Fehérvári István csendőrnél, Deliblaton (Lemes m.) átvehető.

Kérelem. Császár János, a nagyküüllőmegyei Hégen községben állomásozó csendőr kéri Bíró András és Botos György csendőröket, kikkel 1907-től 1910-ig Székesfehérváron a katonaságnál együtt szolgált, hogy címüket magánügyből kifolyólag vele közöljék.

KÜLÖNFÉLÉK.

Alagút Chicagó alatt. Cibikagóban a kiterjedt földalatti telefonhálózat és a helybeli áruforgalom gyors lebonyolítása céljából az utca szintje alatt 12 méterrel 95 kilométer hosszú alagutat építettek ki 280 millió korona költséggel. Az az építés hét évig tartott. A pályán naponta 1000 elektromos hajtású teheráruvontat közlekedik, a vonatok teljesítőképessége napi 12.000 tonna darab- és teheráru. A tehervonatok árúit egyes ipartelepeknél fölvonókkal hozzák föl a földalatti állomásból a gyártelepek szintjére. E földalatti vasút nagy költségének gazdaságos kamatoztatását a gyorsvasút személy- és postaforgalmának ugyancsak a pályán való lebonyolítása segíti elő.

Érdekes simuláns. Egy párisi kocsis kocsijával összeütközött egy villamoskocsival. A kocsis bepörölte a villamos-társaságot, mert az összeütközés következtében — állítólag — megsüketült. A standra ugyan kiállt továbbra is, de az utasokkal csak a legnehezebben tudta magát megértetni. A villamos-vállalat ügyéaze gyanusnak találta az esetet s igazán moziszerűen leplezte le a pörlekedő kocsist. Napok óta figyelte a simulánst s észrevette, hogy a déli abrakolás ideje alatt rendszerint a gyalogjáró szélére ülve szokott ujságot olvasni. Az ügyész erre fölfogadott egy mozioperatőrt s egy napsugaras délben, mikor a kocsis gyanútlanul ujságot olvasott, a következő jelenetet fotográfóztatta le: Alig tíz centiméter magasságban közvetlen a kocsis mögött elejtett egy tízfrankos aranyat. A pénz esése ily magasságról alig volt hallható, de a kocsis mégis hirtelen hátratekintett. A kitünően sikerült leleplező mozi-kép alapján a kocsist a bíróság keresetével elutaitotta.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem állhat. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

10. Rozsztalin. Kapható Molnár és Moser drogeriájában. Ára 1 K.

Bileki katona. 1. A kinevezett járőrvezető. 2. Ha hitelen boigazolhatja, hogy a 30 napon felüli megszakitás nem az ön hibája folytán jött létre, beszámít.

B. M. Szó sincs róla, hogy megkapná a különbözetet. Miért lépett át, ha kovosli az új állással járó fizetést?

Árva 1913. 1. „Bileki katona” 2. alatti üzenet őnök is szól. 2. Nem tekintendő megszakitásnak.

Fegyver. Fölvizsgálatása alkalmával kérje.

246. 1. A nyugdíjának 600 K fölötti része. 2. Ez a kérdés még korábban hisszük, pályázatot fognak hirdetni.

Cz. I. Nincs igényo.

Hideg Márton. 1. Ha nyugdíjat élvezett, beszámít, ha végkielégítést, non. 2. Rendfokozat szerint kiüüböző.

Szóke. Nagyváradon.

R. I. J. Kérheti.

1878. Ha majd a járőrvezetői pótdíj folyósítva lesz, akkor az ilyen természetű kérdések is döntés alá kerülnek.

48-as honvéd. 1. Az 1901. évi 3000. sz. miniszterelnöki rendelet módvadó. Az illetékek a miniszterelnöki költségvetésben szerepelnek. 2. A kinstár terhére 6 korona tometési átalány felszámítható.

Róbert. Sorajogyo nom nyort.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapírokra. Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Felfogadunk betéteket takarékpénztári kölcsönökre. 1. Oly lakarekbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadólevonásával.) 2. Oly takarékbetét után, melynek a betét az 1. pontban jelzett felmondási idői ki nem költ, 6½% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előlegeket nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki díjazatok részvényekre.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy felzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattal mellett. Utalványok, intézkedések és csekkok beszedését vállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és adunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ

Magyar királyi honvédelmi miniszteri rendeletek.

Ö császári és apostoli királyi Felsége 1913. évi június hó 9-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával egy oly szolgálati jelet méltóztatott legkegyelmesebben alapítani, mely különös katonai rendszabályok alkalmával adományoztatik.

Elhöz képest legfelsőbb parancsra a katonai szolgálati jel alapszabályainak következő függeléke lép hatályba;

1. A fegyveres hatalom azon hozzátartozói, kik különös katonai rendszabályok idejében huzamosb időn át tényleges szolgálatban álltak, az emlékkeresztnek nevezendő és különös alkalmakra szánt szolgálati jellel látbatók el.

2. Annak a megállapítása, hogy ez a díszítmény mikor adományoztassék és hogy azzal ki láttassék el, Ö császári és apostoli királyi Felsége legfelsőbb elhatározásának van fenntartva, hasonlóképen annak az eldöntése is, vajjon az emlékkereszttel a csendőrség, továbbá a pénzügyőrségnek, a m. kir. határrendőrségnek, az állami erdészetnek, az állami batar-, tengerpart- és vasutbiztosító szolgálatban alkalmazott személyzete, végül az önkéntes egészségügyi ápolás személyzete is és ezek közül mely egyének látbatók el.

3. A díszítmény a katonai szolgálati jel alakjára tompakfémből készült nyolcszögű kereszt, melynek kerek középpajzsán az illető évszám van. A kereszt ágai mind a két oldalon teljesen simák. Az emlékkereszt fekete kettős sávval ellátott, 40 mm. széles sárga színű szalagon, a mell bal oldalán, a boszniai-hercegovinai emlékérem után viselendő.

4. Valamely tulajdonos elhalálása után az emlékkereszt az örökösök tulajdonában marad.

5. A büntető törvénykönyvnek a rendjelektől és díszjelvényektől való megfosztásra vonatkozó határozványai erre az emlékkeresztre is alkalmazandók.

Az emlékkereszt kiadására vonatkozó határozványok, nemkülönben az emlékkereszt igénylésére és az igényjogosultaknak ezzel a szolgálati jellel való ellátására vonatkozó intézkedések a folyó évi 30. számú Rendeleti Közlönyben (Szabályrendeletek) foglaltatnak.

Báró Hazai Samu, s. k.

Körrendelet.

9782./eln./2. sz. Ö császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebben megparancsolni méltóztatott, hogy az 1913. évi június hó 9-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározással alapított emlékkereszt az 1912—1913-iki krízissel összefüggő különös katonai rendszabályok alkalmából a következő határozványok szerint adassék ki:

1. Az emlékkereszttel ellátandók:

a) A cs. és kir. közös hadsereg mindazon egyénei, kik az elrendelt létszámfelemelések (haciállományra való kiegészítések) idejében legalább négy héten át tényleges

szolgálatot teljesítettek és az alábbi kötelékekben alkalmazva voltak:

a) az 1., 4., 7., 10., 11., 13., 15. és 16. hadtestek területein, a sarajevói hadserogfelügyelőnél, a magasabb parancsnokságoknál (várparancsnokságoknál), a csapatoknál (beleértve a határvadász-, árksz-, utász-, és vonatcsapat szemléltőt is), a térparancsnokságoknál, állomástiszti minőségben, a kiegészítő kerületi parancsnokságoknál, katonai nyilvántartó tisztviselői minőségben, az erődítési építő- és hadmérnöki igazgatóságoknál, a tüzérszer-, vonatszer- és egészségügyi intézeteknél (a katonai fűrdőegységintézetek és a rokkantak házai kivételével), a katonai élélmező intézeteknél (ágyraktáraknál), a ruha-kezelési intézeteknél, végül a loavatói bizottságoknál;

b) más hadtestek területein oly csapatoknál és póttesteknél, a melyeknél létszámemelés történt;

γ) a vasutezrednél, a táviróezrednél és a léghajós csapatnál.

b) A cs. és kir. haditengerészet mindazon egyénei, a kik ugyanebben az időben és ugyanoly időtartamu tényleges szolgálatot teljesítettek, és pedig:

a) a hajóraj-kötelékben volt hajókon, torpedó-járműveken és torpedó-naszádokon (az „Molchse” és „Molche” nevű torpedó-naszádok kivételével), továbbá Ö F. „Viribus unitis” és „Laerome” nevű hajóin, valamint a hajóraj szerelékhajóin,

b) a dunai flottilla és a pancsovai járórsajka-állomás hajóin és járórsajkáin,

γ) a cattaroi hadikikötő területén valamennyi tengeri és szárazföldi kirendeltségnél.

δ) a szolgálati rendeltetésre való tekintet nélkül:

a) a nem tényleges viszonyból bevonult valamennyi egyén, továbbá azon legénység, melynek igénye lett volna, hogy 1912. december hó 31-én tartalékba helyeztessék, azonban a tényleges szolgálatban visszatartatott.

c) A honvédség mindazon egyénei, kik ugyanabban az időben és ugyanoly időtartamig a krakkói, przemysli, tembergi és ragusai cs. kir. honvéd területek körletében, továbbá az egykori m. kir. budapesti I., szegedi II. és zágrábi horvát-szlavon VII. honvéd kerületekben tényleges szolgálatot teljesítettek és a honvéd területi- (kerületi) parancsnokságoknál, a honvéd hadosztály- és dandárparancsnokságoknál, a csapatoknál, a térparancsnokságoknál, állomástiszti minőségben, a honvéd kiegészítő- (kerületi-) parancsnokságoknál, honvéd járásai őrmesteri minőségben, a központi fegyvertárnál és központi ruhatárnál, a honvéd élélmező intézeteknél (ágyraktáraknál) és honvéd egészségügyi intézeteknél alkalmazva voltak.

d) A csendőrség mindazon egyénei, kik ugyanabban az időben és ugyanolyan időtartamig az a) α) alatt említett hadtestek területein (a c) alatt említett honvéd területek körletében [honvéd kerületekben]) tényleges szolgálatot teljesítettek.

e) A pénzügyőrség, a m. kir. határrendőrség és az állami erdészeti személyzet mindazon egyénei, akik ugyanabban az időben és ugyanoly időtartamig az a) α) alatt említett hadtestek területein (a c) alatt említett honvéd területek körletében [honvéd kerületekben]) katonai határ-, vasut- és tengerparthbiztosító szolgálatban közreműködtek,

f) Az önkéntes egészségügyi ápolásnak balkáni segítő expediciójánál és Skutari oltása után az ondu kiküldött segítő expediciójánál alkalmazott valamennyi egyén.

g) A balkáni államok kormányainál elismert cs. és kir. ügyvivőségek katonai attachéi és ama tisztek, kik a balkáni háboruban hivatalos minőségben résztvettek.

2. A 2., 5., 6., 8., 9. és 12. hadtestek területein

elhelyezett oly csapatoknál, amelyek a létszámfelemlés (hadiállományra való kiegészítés) által csupán a hozzájuk tartozó, de Boszniában, Hercegovinában és Dalmáciában elhelyezett osztályok révén voltak érlelve, az emlékkereszttel, csakis ezen osztályok számára behívott, azonban a póttestnél visszamaradt nem tényleges legénység látandó el, amennyiben ez az egyébkénti feltételeknek megfelel.

Az 1.) a) a) pontban nem említett hadtestek tüzérszertárainál és élelmező raktárainál csupán a behívott nem ténylegesek látandók el, amennyiben ezek az egyébkénti feltételeknek megfelelnek.

Az 1. a) és a) pontokban foglalt határozványok keretébe eső és első katonai kiképzésre behívott póttartalékosok közül az emlékkereszttel csupán azok látandók el, kik az első katonai kiképzésen túl még legalább négy hétig tényleges szolgálatot teljesítettek. Az ugyanazon feltételek alá eső 1912. évfolyambeli újoncnak legalább is 14 hétig kellett tényleges szolgálatot teljesíteniök, hogy az emlékkereszttel való ellátásra igényt nyerjenek.

3. A szolgálatban szerzett betegségek által okozott szolgálatképtelenség időtartama az 1.) a)-tól e) pontig említett négy hétre betudandó.

4. Az emlékkereszt odaitélésére hivatva vannak:

a) Az 1. a)-tól d) pontig említett igényjogosultak részére azon parancsnokságok, csapatok, intézetek és hatóságok, amelyeknél az illető egyének szolgálatot teljesítenek,

b) azon tényleges állományú katonai egyének részére, kik az 1.) f) pontban említett segítő expedícióban résztvettek, továbbá azon egyének részére, kik a nem tényleges viszonyba már visszahelyeztettek, az állomány-csapat- testek,

c) a többi igényjogosultak részére az illető minister utasítása szerint.

Az emlékkereszt igénylésére nézve a következőképen intézkedem:

1. Azon parancsnokságok, csapatok, intézetek és hatóságok, amelyek az emlékkereszt odaitélése megillet, a kereszthez való szükségletüket az előljáró honvédkerületi (hadosztály) parancsnokságoknál, illetőleg a csendőrkörületi parancsnokságoknál és a horvát-szlavon csendőrpáncsnokságoknál igényeljük.

A honvédkerületi (hadosztály) parancsnokságok a beérkezett beadványok alapján és saját szükségletük figyelembe vételével, az illető állománytestek és az ezek részére szükséges emlékkeresztet honvéd állományként részletezett számának, a csendőrkörületi parancsnokságok és a horvát-szlavon csendőrpáncsnokság pedig csupán az emlékkeresztet szükséges számának feltüntetésével, összeesített kimutatást szerkeszteszenek és azt ide haldéktalanul terjeszték fel.

2. A m. kir. honvédség egyénei részére igényelt emlékkeresztek az azokhoz tartozó szolgálattal együtt, a honvédkerületi (hadosztály) parancsnokságoknak és ezek részéről honvéd állományként (összpontosítások esetében az összpontosítás helyére), a m. kir. és a m. kir. horvát-szlavon csendőrség egyénei részére pedig a csendőrkörületi parancsnokságoknak, illetőleg a horvát-szlavon csendőrpáncsnokságoknak fognak kiszállítani.

3. A m. kir. honvédség oly igényjogosult egyénei részére, kik a nem tényleges viszonyba már visszahelyeztettek, az emlékkeresztek, az azokhoz tartozó szolgálattal együtt, az állomány (csapat-) testek által, a nyilvántartó hatóságok útján, az illetékes elsőfokú közigazgatási hatóságoknak megküldendők.

4. Az igényjogosult egyéneknek az emlékkereszttel való ellátása ünnepélyes módon történjék. Az egy állomáshelyen levő igényjogosultak a lehetőséghez képest valamennyien egyidejűleg díszítendők fel. Nevezetesen az igényjogosult tartalékos tiszték (tisztviselő) és tartalékos tiszt- (tisztviselő-) jelöltek felhívandók, hogy az esetleges katonai ünnepélyen saját tartózkodási helyükön résztvegyenek.

Az elsőfokú közigazgatási hatóságok utasíthatni fognak, hogy a nem tényleges viszonyba már visszahelyezett igényjogosultaknak, az emlékkeresztet, a mennyiben e végből azon hatóságoknál önként jelennek meg, szintén lehetőleg ünnepélyes módon adják át. E végből az ilyen egyének számára az emlékkereszteket az állománytestek és nyilvántartó hatóságok lehetőleg sürgősen küldjék el.

5. Oly igényjogosultakról, a kiknek az emlékkereszttel való ellátása a honvédség és csendőrség névkönyvében feltüntetendő, a honvédkerületi (hadosztály) parancsnokságok, valamint a csendőrkörületi parancsnokságok és a horvát-szlavon csendőrpáncsnokság által névjegyzékek folyó évi október hó 1-ig terjesztendő ide fel.

Kelt Budapesten, 1913. évi június hó 10-én.

Báró Hazai Samu, s. k.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Ideiglenes nyugállományba helyeztettek:

1913 június hó 1-ével:

Nagy István János, m. kir. VII. számú csendőrkörületbeli várakozási illetékel szabadságolt járásörmester, a megejtett újbóli felülvizsgálat alapján, mint „jelenleg szolgálatképtelen”, további egy év tartamára.

Választott lakhely: Torda.

1913 július hó 1-ével:

Hidegh József, V. számú csendőrkörületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „rokkant, népfölkelesi fegyveres szolgálatra is nem alkalmas”.

Választott lakhely: Vác.

Székér József, VI. számú csendőrkörületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „rokkant, népfölkelesi fegyveres szolgálatra is nem alkalmas”.

Választott lakhely: Kaposvár.

Okirattal megdicsértettek:

A m. kir. V. számú csendőrkörületi parancsnokság által:

Rhein János, Paulik János és Banos György járásörmesterek, Vágh Pál örmester, Czmeró Frigyes, Pap Mihály, Árvai István, Mátyás Sándor, Uhlyárik János, Csoko István, Egry István, Szalai Mihály, Bebes István, Füstös Berencz, Szabó András, Simónszky Ádám és Ujjál József örsvezető ez. örmesterek, Geleta Albert, Markó Kálmán, Kicsind János, Kucserka Pál, Sotonyi János, Bondor Imre, Gergye Károly, Krasosenyi Géza, Bék Lajos, Viola Antal, Szeesódi Miklós, Kollár György, Zeigmond József csendőrz. örmesterek, Geszti Sándor, Török Ferencz, Barinka István, Léli Béla, Gunszt Ignác, Fülöp Lajos, Kulbert János és Pindes József csendőrök, a közbiztonsági szolgálat terén az utóbbi időben kifejtett buzgó, leleményes és hankadatlán szorgalmuk s az ezáltal elért szép eredményeik és példás magaviseletükért.

Glédura Sándor őrvezető ez. őrmester, a segédtiszt irodabani alkalmazása alatt tanúsított munkáját, buzgó és eredményes tevékenysége, nemkülönben példás magaviseletéért.

Kaszala Péter csendőr, hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt állandóan tanúsított kifogástalan, példás magaviseletéért.

Németh Miklós, Figler András, Komotinger Gyula, Rákóczi Gábor őrvezető ez. őrmesterek, Dudás Dezső és Pallag Károly csendőr ez. őrmesterek, két rendbeli szándékos emberölési eset tettesének kiderítése körül tanúsított fáradhatatlan buzgó és leleményes közreműködésükért.

Pitra Mihály csendőr, a tiltott kivándorlás megakadályozása körül kifejtett szorgalma és igen eredményes tevékenysége, nemkülönben jó magaviseletéért.

Pachmayer Róbert és Mészáros Márton járásőrmesterek és Pisovics József őrvezető ez. őrmester, az 1913 május hó 17-én Pozsonyban dühöngött tüzvész alkalmával a rend és biztonság fenntartása, valamint a tűzoltás vezetése terén kifejtett célirányos, buzgó és fáradhatatlan tevékenységükért.

Nyilvánosan megdicsőítettek:

A m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Farkas György I. őrvezető ez. őrmester, Futák Bertalan, Váradi Imre csendőr ez. őrmesterek, Bárófi István, Garai Pál, Rabina Illés, Takó Károly, Paulik János, Ujvári István, Csölle Kálmán, Bagócsi Mihály, Nagy Mihály és Libár János csendőrök, a közbiztonsági szolgálat terén az utóbbi időben kifejtett kiváló szorgalmuk és eredményes tevékenységükért.

Juhász István járásőrmester és Nyuli István őrvezető ez. őrmester, azért, mert egy egyént egy megvadult ökör általi agyonüpréstől gyors, bátor és ügyes eljárásukkal megmentettek.

Torma János csendőr ez. őrmester, Kovács Szék József, Pomothy István, Bobek József, Nedbál János, Petrosszky József, Fekete József, Baranyai János és Soóki Antal csendőrök, a tiltott kivándorlás megakadályozása terén kifejtett buzgalmuk és eredményes tevékenységükért.

Berki Lajos, Horváth Vincze, Lenthár András, Weisz József, Bencz József és Holicsa Pál csendőrök, mert két rendbeli szándékos emberölési eset tettesének kézrekerítése körül buzgó és munkatlan eljárásukkal a nyomozást vezető járásőrmestert hathatósan támogatták.

Olejka János őrvezető ez. őrmester és Alamecz Flórián csendőr, a koldu őrskörletben levő orrvadászok üldözése és kézrekerítése körül kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért.

Danis István, Zedermann Imre, Rigó Ferencz, Érdi László, Kovács Lajos I. csendőrök, Nagy András próbacsendőr, Hoek Imre, Farkas János, Foltin János, Rabina Illés, Katzberger István, Elischer Ignác csendőrök, Bobis János, Osvalda Ferencz, Szarka Ferencz, Bolala János, Csuka Ferencz, Belovics József, Kuha László, Mikolai Lajos, Jánoska József próbacsendőrök, Marosvári János, Alnászi Lajos, Zsigó István, Orozsi János, Kucsera István, Bublos János csendőrök, Markovics Tádé próbacsendőr, Krakovics József, Hollendonner Orbán, Ruman József, Csukovics János, Csicei János csendőrök, Mokos József próbacsendőr, Török Pál, Murkl Rezső, Németh István, Nagy János, Pauer János, Matyka Géza Béla csendőrök, Kőrödi József, Papp András, Jánó Imre próbacsendőrök, Hartvig Ferencz, Horváth Mútyás, Nagy Antal, Mojzes Imre, Máttéffy Ignác, Kovács Szék József csendőrök, Hart József, Sipos István, Zsugovics Ferencz, Bene József próbacsendőrök, Grosch Antal, Herczeg József, Molnár István, Novák Lajos, Pálfi Julub, Hérics Géza csendőrök, Kató József és Soós János próbacsendőrök, az 1913 május hó 17-én Pozsonyban dühöngött tüzvész alkalmával, a rend és biztonság fenntartása körül tanúsított buzgó és fáradhatatlan tevékenységükért.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

A II. osztályú legénység katonai szolgálati jellel elláttattak:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Nagy Benjamin őrvezető ez. őrmester és Györi Radován csendőr, 1913 május 30-án;

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában: Kisasszondi Lajos őrvezető ez. őrmester, 1913 máj. 13-án.

Csendőrségi kalapborítók á 1 kor. 50 fill.
Íróasztalra dobozok á 6 kor. **Íróasztalra rekesz-fedőlapok** 60 és 80 fillér.

Mindezeket előírás szerinti méretek szerint és oldírásnak megfelelő hék jréselt papírossal bevonna — szolgálattal könyvek, melyek hivatalból bementve küldhetők ezimemre és ugyan-

csak bérmentve küldöm vissza is — legjobban és szépen bekötöttnek, továbbá mindeféle könyvkötő munkát és bármily alakú dobozokat is külön méretek szerint előmért jó ésszép kivitelben, olcsó árukon ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, **Brassó**, 20K-án felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Nyári szürke keztyűk és felszerelési tárgyak állandóan kaphatók.

Cs. 7. Szemleutasítás szerinti összes nyomtatványok és könyvek raktárunkon kaphatók.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.